

СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ

НА СОЦИЈАЛИСТИ

1320

Službeni vesnik: SR
Makedonije

2

91001 Skopje
fah 51

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватскохрватски словенечки, македонски, албански и унгарски јазик. — Отлази според тарифата. — Жиро-сметка кај Службата на општествено кинотоделство 80862-603-1125

Петок, 19 март 1976

БЕЛГРАД

БРОЈ 11

ГОД. XXXII

Цена на овој весnik: ...
Претплата за 1976 година изнесува 620 динари — Редакција: Улица Јована Ристича бр 1 Пошта Факс 226 —
Телефони: централа 650-134; Уредништво 651-645; Служба за претплата 651-722; Комерцијален сектор 651-671; Телекс 11756

132.

Врз основа на член 90 точка 2 од Основниот закон за средствата за работа на органите на управата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 46/64, 57/65 и 1/67), Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА

ЗА ИЗМЕНА НА УРЕДБАТА ЗА ИЗДАТОЦИТЕ ЗА ПАТНИ И ДРУГИ ТРОШОЦИ ШТО НА СОЈУЗНИТЕ ОРГАНИ НА УПРАВАТА ИМ СЕ ПРИЗНАВААТ ВО МАТЕРИЈАЛНИ ТРОШОЦИ

Член 1

Во Уредбата за издатоците за патни и други трошоци што на сојузните органи на управата им се признаваат во материјални трошоци („Службен лист на СФРЈ“, бр. 19/65, 57/65, 38/67, 7/70, 44/70, 70/72, 42/73 и 34/75) во член 4 став 1 зборовите: „од 150 динари“ се заменуваат со зборовите: „од 250 динари“.

Став 2 се менува и гласи:

„На работникот можат да му се признаат трошоците за нокевање до 130 динари. Во случај на надомест на трошоците за нокевање, дневницата се намалува за 30%.“

Член 2

Оваа уредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Е. п. бр. 141
11 март 1976 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
д-р Антун Вратуша, с. р.

133.

Врз основа на член 17 од Законот за извршување на Буџетот на федерацијата за 1976 година („Службен лист на СФРЈ бр. 60/75), Сојузниот извршен совет донесува

ОДЛУКА

ЗА НАЧИНОТ И УСЛОВИТЕ ЗА КОРИСТЕЊЕ СРЕДСТВА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ИНВЕСТИЦИОНИТЕ РАБОТИ ВО ДОЛИНАТА НА РЕКАТА БЕЛИ ДРИМ

1. Средствата според Законот за обезбедување средства за финансирање на инвестиционите работи во долината на реката Вели Дрим („Службен лист на СФРЈ“ бр. 58/75) во вкупен износ од 252.105.930 динари ќе се користат според Програмата за финан-

сирање на инвестиционите работи во долината на реката Вели Дрим (во натамошниот текст: Програмата), што е составен дел на оваа одлука.

2. Постапката за експропријација на недвижности од Програмата ќе ја поведе и во таа постапка од името на федерацијата ќе учествува Сојузното јавно правобранителство.

3. За извршување на Програмата и за потрошокот на средствата од точка 1 на оваа одлука ќе се грижи Сојузниот комитет за земјоделство, и за тоа ќе поднесува извештаи до Сојузниот извршен совет.

4. Измена на намената и височината на средствата во рамките на Програмата врши Сојузниот комитет за земјоделство, во спогодба со Сојузниот секретаријат за финансии.

5. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Е. п. бр. 142
11 март 1976 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
д-р Антон Вратуша, с. р.

134.

Врз основа на точка 2 од Одлуката за височината и начинот за утврдување на девизната квота по основ на откупени девизни дознаки на работниците и иселениците („Службен лист на СФРЈ“, бр. 69/72 и 18/75), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ДЕВИЗНАТА КВОТА НА РЕПУБЛИКИТЕ И АВТОНОМНИТЕ ПОКРАИНИ ЗА 1976 ГОДИНА ОД ДЕВИЗНИТЕ ДОЗНАКИ НА РАБОТНИЦИТЕ И ИСЕЛЕНИЦИТЕ ОТКУПЕНИ ВО 1975 ГОДИНА

1. На републиките и автономните покраини им се утврдува за 1976 година девизна квота во противвредност од 1.105.960.000 динари во девизи што се од значење за одржување на ликвидноста во меѓународните плаќања, откупени по дознаките на работниците на привремена работа во странство и дознаките на иселениците во 1975 година.

2. Износот од точка 1 на ова решение се распоредува на републиките и автономните покраини сразмерно на бројот на југословенските граѓани на работа во странство од одделна република, односно автономна покраина, утврден со пописот на населението од 1971 година, со тоа што на тој број му се додава бројот на југословенските работници што по 31 март 1971 година отишле на работа во странство, а се одзема бројот на работниците што по тој ден,

а до 31 декември 1975 година, се вратиле во Југославија, и тоа на:

	Динари
1) Социјалистичка Република Босна и Херцеговина	244.417.160
2) Социјалистичка Република Македонија	82.947.000
3) Социјалистичка Република Словенија	68.569.520
4) Социјалистичка Република Србија	186.907.240
5) Социјалистичка Република Хрватска	359.437.000
6) Социјалистичка Република Црна Гора	14.377.480
7) Социјалистичка Автономна Покраина Војводина	99.536.400
8) Социјалистичка Автономна Покраина Косово	49.768.200

3. Ова решение влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ.“

Е. п. бр. 143
11 март 1976 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
д-р Антон Вратуша, с. р.

135.

Врз основа на член 5 став 3 од Законот за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции („Службен лист на СФРЈ“, бр. 36/75), во согласност со одредбата на точка 3 од Одлуката за критериумите и постапката за ослободување од обврската за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции („Службен лист на СФРЈ“, бр. 55/75), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ ВО СР БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА НА ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И НИВНИТЕ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ, НА ФОНДОВИТЕ И ДРУГИТЕ КОРИСНИНИ НА ОПШТЕСТВЕНИ СРЕДСТВА ОД ОБВРСКАТА ЗА ПОЛАГАЊЕ ДЕПОЗИТ ПРИ ИНВЕСТИЦИОНИ ВЛОЖУВАЊА ВО НЕСТОПАНСКИ И НЕПРОИЗВОДНИ ИНВЕСТИЦИИ

1. Во СР Босна и Херцеговина се ослободуваат од обврската за полагање на депозитот од член 3 на Законот за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции инвеститорите — општествено-политичките заедници и нивните органи и организации, фондските и другите корисници на општествени средства што инвеститите ги финансираат од буџетите на тие заедници, самоуправните интереси заедници, како и организациите на здружен труд што финансираат самоуправни интереси заедници — ако инвестициони вложувања вршат во нестопански и непроизводни инвестиции.

2. Инвеститорот е должен пред започнувањето на инвестицијата за чие вршење според одредбите на точка 1 од ова решение е ослободен од обврската

та за полагање депозит, да ѝ го соопшти на надлежната служба на општественото книговодство називот, односно краткиот опис на инвестиционото вложување со претсметковната вредност на тоа вложување.

3. Службата на општественото книговодство ги води податоците од точка 2 на ова решение во евиденцијата за нестопанските и непроизводните инвестиции што се ослободени од обврската за полагање депозит.

4. Инвеститорот што до денот на влегувањето во сила на ова решение го започнал инвестиционото вложување од точка 1 на ова решение и го положил депозитот од член 3 на Законот за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции, може од надлежната служба на општественото книговодство да бара уплатениот износ на депозитот да му го врати. Кога барањето за враќање на депозитот инвеститорот е должен да поднесе докази за извршената уплата на депозитот.

Службата на општественото книговодство, на барањето од став 1 на оваа точка, ќе го врати уплатениот депозит во рок од осум дена од денот на приемот на барањето.

5. Ова решение влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ.“

Е. п. бр. 144
11 март 1976 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
д-р Антон Вратуша, с. р.

136.

Врз основа на член 5 став 3 од Законот за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции („Службен лист на СФРЈ“, бр. 36/75), во согласност со одредбата на точка 3 од Одлуката за критериумите и постапката за ослободување од обврската за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции („Службен лист на СФРЈ“, бр. 55/75), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ОБВРСКАТА ЗА ПОЛАГАЊЕ ДЕПОЗИТ НА ОПРЕДЕЛЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ НА ЗДРУЖЕН ТРУД ВО СР ХРВАТСКА ПРИ ИНВЕСТИЦИОНИ ВЛОЖУВАЊА ВО ОБЈЕКТИ НА КОМУНАЛНОТО СТОПАНСТВО

1. Се ослободуваат од обврската за полагање на депозитот од член 3 на Законот за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции инвеститорите — организациите на здружен труд во СР Хрватска што вршат инвестициони вложувања во објекти на комуналното стопанство, и тоа:

- 1) „Водовод“, Славонски Брод;
- 2) Комунално подuzeке „Жупања“, Жупања;
- 3) Винковачки водовод и канализација, Винковци;
- 4) Комунално подuzeке, Оточац;
- 5) „Комуналац“, Славонски Брод;

- 6) „Воплин“, Риека;
- 7) Водовод и канализација, Славонска Пожега;
- 8) „Електровода“, Црес;
- 9) Водовод града Загреб, Загреб;
- 10) Установа за комуналне послове опшине Бјеловар, Бјеловар;
- 11) Водовод „Поникве“, Крк;
- 12) Градски водовод и канализација, Бјеловар;
- 13) Комунално подузеќе, Крижевци;
- 14) Водовод и канализација, Сплит;
- 15) Комунално подузеќе „Водовод и канализација“, Задар;
- 16) Комунално подузеќе, Метковиќ;
- 17) Комунално подузеќе „Водовод“, Лабин;
- 18) Комунално-станбено подузеќе, ООУР „Комуналац“ Славонска Пожега;
- 19) Комунално-станбено подузеќе, ООУР „Стан“, Славонска Пожега;
- 20) Комунално-станбено подузеќе, ООУР „За заједничке послове“, Славонска Пожега;
- 21) Комунално-станбено подузеќе, ООУР „Цеста“, Славонска Пожега;
- 22) „Водовод и канализација“, Шибеник;
- 23) Комунално подузеќе „Универзал“, Гаково;
- 24) Мјесна заједница, Жупања;
- 25) Самоуправна интересна заједница за комуналну дјелатност, Подравска Слатина;
- 26) Самоуправна интересна заједница у комуналним дјелатностима Опшине Вараждин, Вараждин.

2. Инвеститорот е должен пред започнувањето на инвестициите за чие вршење според одредбите на точка 1 од ова решение е ослободен од обврската за полагање депозит, да ѝ го соопшти на надлежната служба на општественото книговодство називот, односно краткиот опис на инвестиционото вложување, со претсметковната вредност на тоа вложување.

3. Службата на општественото книговодство ги води податоците од точка 2 на ова решение во евиденцијата за нестопанските и непроизводните инвестиции што се ослободени од обврската за полагање на депозитот од точка 1 на ова решение.

4. Инвеститорот што инвестиционото вложување од точка 1 на ова решение го започнал до денот на влегувањето во сила на ова решение и го положил депозитот од член 3 на Законот за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции, може од надлежната служба на општественото книговодство да бара уплатениот износ на депозитот да му го врати. Кон барањето за враќање на депозитот инвеститорот е должен да поднесе докази за извршената уплата на депозитот.

Службата на општественото книговодство, на барањето од став 1 на оваа точка, ќе му го врати уплатениот депозит во рок од осум дена од денот на приемот на барањето.

5. Ова решение влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Е. п. бр. 145

11 март 1976 година

Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
д-р Антон Вратуша, с. р.

137.

Врз основа на член 5 став 3 од Законот за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции („Службен лист на СФРЈ“, бр. 36/75), во согласност со одредбата на точка 3 од Одлуката за критериумите и постапката за ослободување од обврската за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции („Службен лист на СФРЈ“, бр. 55/75), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ОБВРКАТА ЗА ПОЛАГАЊЕ ДЕПОЗИТ ПРИ ОПРЕДЕЛЕНИ ИНВЕСТИЦИОНИ ВЛОЖУВАЊА ВО НЕСТОПАНСКИ И НЕПРОИЗВОДНИ ИНВЕСТИЦИИ ВО СР СРБИЈА

1. Се ослободуваат од обврската за полагање на депозитот од член 3 на Законот за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции инвеститорите во Социјалистичка Република Србија што вршат инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции, и тоа:

1) инвеститорите што инвестиционите вложувања ги вршат во изградбата на меѓуопштинскиот водовод „Морава 68“ на териториите на општините Велика Плана, Смедеревска Паланка и Младеновац;

2) организациите на здружен труд:

- „Водовод“, Чачак;
- „Биоктош“, Титово Ужице;
- „Водовод и канализација“, Белград;
- „Водовод и канализација“, Крагуевац;
- „Градска чистока“, Белград;

3) инвеститорите што инвестиционите вложувања ги вршат од средствата на буџетот и фондовите на град Белград и општините на територијата на Градот, како и од средствата на самоуправните интересни заедници основани за територијата на град Белград;

4) инвеститорите што инвестиционите вложувања ги вршат во набавка на опрема за потребите на републичките органи на ујравата;

5) инвеститорите што инвестиционите вложувања ги вршат во набавка на магнетни дискови, за потребите на Хидрометеоролошкиот завод на СР Србија.

2. Инвеститорот е должен пред започнувањето на инвестицијата за чие вршење според одредбите на точка 1 од ова решение е ослободен од обврската за полагање депозит, да ѝ го соопшти на надлежната служба на општественото книговодство, називот, односно краткиот опис на инвестиционото вложување, со претсметковната вредност на тоа вложување.

3. Службата на општественото книговодство ги води податоците од точка 2 на ова решение во евиденцијата за нестопанските и непроизводните инвестиции што се ослободени од обврската за полагање на депозитот од точка 1 на ова решение.

4. Инвеститорот што инвестиционото вложување од точка 1 на ова решение го започнал до денот на влегувањето во сила на ова решение и го положил депозитот од член 3 на Законот за полагање

депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции, може од надлежната служба на општественото книговодство да бара уплатениот износ на депозитот да му го врати. Кога барањето за враќање на депозитот инвеститорот е должен да поднесе докази за извршената уплата на депозитот.

Службата на општественото книговодство, на барањето од став 1 од оваа точка, ќе го врати уплатениот депозит во рок од осум дена од денот на приемот на барањето.

5. Ова решение влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Е. п. бр. 146

11 март 1976 година

Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,

д-р Антон Вратуша, с. р.

138.

Врз основа на член 5 став 3 од Законот за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции („Службен лист на СФРЈ“, бр. 36/75), во согласност со точка 3 од Одлуката за критериумите и постапката за ослободување од обврската за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции („Службен лист на СФРЈ“, бр. 55/75), Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ОБВРСКАТА ЗА ПОЛАГАЊЕ ДЕПОЗИТ ПРИ ИНВЕСТИЦИОНИ ВЛОЖУВАЊА ВО НЕСТОПАНСКИ И НЕПРОИЗВОДНИ ИНВЕСТИЦИИ НА ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И САМОУПРАВНИТЕ ИНТЕРЕСНИ ЗАЕДНИЦИ ОД ОБЛАСТА НА ОПШТЕСТВЕНИТЕ ДЕЈНОСТИ ВО СР СЛОВЕНИЈА

1. Се ослободуваат од обврската за полагање на депозитот од член 3 на Законот за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции инвеститорите — општествено-политичките заедници и самоуправните интересни заедници од областа на општествените дејности во СР Словенија — ако вршат инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции, и тоа:

1) собранијата на општините: Ајдовшчина, Брежице, Целје, Церкница, Чрномел, Домжале, Дравоград, Горна Радгона, Гросупле, Храстник, Идрија, Илирска Бистрица, Изола, Јесенице, Камник, Кочевје, Копер, Крањ, Кршко, Лашко, Ленарт, Лендава, Литија, Љубљана—Бежиград, Љубљана—Центар, Љубљана—Мосте—Поле, Љубљана—Шишка, Љубљана—Вич—Рудник, Љутомер, Логатец, Марибор, Метлика, Мозирје, Мурска Собота, Нова Горица, Ново Место, Ормож, Пиран, Постојна, Птуј, Радље об Драви, Радовлица, Равне на Корошкем, Рибница, Севница, Сежана, Словењ Градец, Словенска Бистрица, Словенске Коњице, Шентјур при Целју, Шкофја Лока, Шмарје при Јелшах, Толмин, Трбовле, Требње, Тржич, Велење, Врхника, Загорје об Сави и Жалец;

2) самоуправните интересни заедници од областа на општествените дејности:

— Заедницата на старосното осигурување на земјоделците на територијата на СР Словенија;

— Заедницата на пензиското и инвалидското осигурување во СР Словенија;

— Заедницата за истражувања на Словенија;

— Заедницата за образование на Словенија;

— Заедницата за образование за агропрехрамбената област, Љубљана;

— општинските заедници за образование: Ајдовшчина, Брежице, Целје, Церкница, Чрномел, Домжале, Дравоград, Горна Радгона, Гросупле, Храстник, Идрија, Илирска Бистрица, Јесенице, Камник, Изола, Пиран, Кочевје, Крањ, Кршко, Лашко, Ленарт, Лендава, Литија, Љутомер, Логатец, Метлика, Марибор, Мозирје, Мурска Собота, Нова Горица, Ново Место, Ормож, Постојна, Птуј, Радље об Драви, Радовлица, Равне на Корошкем, Рибница, Севница, Сежана, Словенска Бистрица, Словењ Градец, Словенске Коњице, Шентјур при Целју, Шкофја Лока, Шмарје при Јелшах, Толмин, Требње, Трбовле, Тржич, Велење, Врхника, Загорје об Сави, Жалец, Љубљана—Бежиград, Љубљана—Центар, Љубљана—Шишка, Љубљана—Вич—Рудник, Љубљана—Мосте—Поле и Копер;

— Здравствената заедница на Словенија;

— регионалните здравствени заедници: Целје, Нова Горица, Копер, Крањ, Љубљана, Марибор, Мурска Собота, Ново Место, Равне;

— Крајбрежната здравствена заедница Копер;

— општинските здравствени заедници: Ајдовшчина, Брежице, Целје, Церкница, Чрномел, Домжале, Дравоград, Горна Радгона, Гросупле, Храстник, Идрија, Илирска Бистрица, Изола, Јесенице, Камник, Кочевје, Копер, Крањ, Кршко, Лашко, Ленарт, Лендава, Литија, Љубљана—Бежиград, Љубљана—Центар, Љубљана—Мосте—Поле, Љубљана—Шишка, Љубљана—Вич—Рудник, Љутомер, Логатец, Марибор, Метлика, Мозирје, Мурска Собота, Нова Горица, Ново Место, Ормож, Пиран, Постојна, Птуј, Радље об Драви, Радовлица, Равне на Корошкем, Рибница, Севница, Сежана, Словењ Градец, Словенска Бистрица, Словенске Коњице, Шентјур при Целју, Шкофја Лока, Шмарје при Јелшах, Толмин, Трбовле, Требње, Тржич, Велење, Врхника, Загорје об Сави и Жалец;

— Сојузот на заедниците за детска заштита на СР Словенија;

— Градската заедница за детска заштита, Љубљана;

— заедниците за детска заштита на општините: Ајдовшчина, Брежице, Целје, Церкница, Чрномел, Домжале, Дравоград, Горна Радгона, Гросупле, Храстник, Идрија, Илирска Бистрица, Изола, Јесенице, Камник, Кочевје, Копер, Крањ, Кршко, Ленарт, Лендава, Литија, Љутомер, Љубљана—Бежиград, Љубљана—Центар, Љубљана—Мосте—Поле, Љубљана—Шишка, Љубљана—Вич—Рудник, Логатец, Марибор, Метлика, Мозирје, Мурска Собота, Нова Горица, Ормож, Пиран, Постојна, Птуј, Радовлица, Радље об Драви, Равне на Корошкем, Рибница, Севница, Сежана, Словенска Бистрица, Словењ Градец, Словенске Коњице, Шентјур при Целју, Шкофја Лока, Шмарје при Јелшах, Толмин, Трбовле, Требње, Тржич, Велење, Врхника, Загорје об Сави и Жалец;

— Заедницата за култура на Словенија;

— заедниците за култура на општините: Ајдовшчина, Брежице, Целје, Церкница, Чрномел, Домжале, Дравоград, Горна Радгона, Гросупле, Храст-

вик, Идрија, Илирска Бистрица, Изола, Јесенице, Камник, Кочевје, Копер, Крањ, Кршко, Лашко, Ленарт, Лендава, Литија, Љубљанската заедница за култура, Љубљана—Бежиград, Љубљана—Центар, Љубљана—Мосте—Поле, Љубљана—Вич—Рудник, Љубљана—Шишка, Љутомер, Логатец, Марибор, Метлика, Мозирје, Мурска Собота, Нова Горица, Ново Место, Ормож, Постојна, Пирац, Птуј, Радле об Драви, Радовлица, Равне на Корошкем, Рибница, Севница, Сежана, Словењ Градец, Словенска Бистрица, Словенске Коњице, Шентјур при Целју, Шкофја Лока, Шмарје при Јелшах, Толмин, Трбовле, Требње, Тржич, Велење, Врхника, Загорје об Сави и Жалец;

— Заедницата за култура на општините Изола, Копер и Пирац;

— Заедницата за физичка култура на СР Словенија;

— Заедницата за физичка култура, Љубљана;

— основните заедници за физичка култура: Ајдовščина, Брежице, Целје, Церкница, Чрномел, Домжале, Дравоград, Горна Радгона, Гросупле, Храстник, Идрија, Илирска Бистрица, Јесенице, Камник, Кочевје, Крањ, Кршко, Лашко, Ленарт, Лендава, Литија, Љубљана—Бежиград, Љубљана—Центар, Љубљана—Мосте—Поле, Љубљана—Шишка, Љубљана—Вич—Рудник, Љутомер, Логатец, Марибор, Метлика, Мозирје, Мурска Собота, Нова Горица, Ново Место, Ормож, Постојна, Птуј, Радле об Драви, Радовлица, Равне на Корошкем, Рибница, Севница, Сежана, Словењ Градец, Словенска Бистрица, Словенске Коњице, Шентјур при Целју, Шкофја Лока, Шмарје при Јелшах, Толмин, Трбовле, Требње, Тржич, Велење, Врхника, Загорје об Сави и Жалец;

— Крајбрежната заедница за физичка култура (единствена заедница за општините Изола, Пирац и Копер);

— Заедницата за социјална заштита на Словенија;

— Градската заедница за социјална заштита, Љубљана;

— Крајбрежната заедница за социјална заштита Пирац;

— општинските заедници за социјална заштита: Ајдовščина, Брежице, Целје, Церкница, Чрномел, Домжале, Дравоград, Горна Радгона, Гросупле, Храстник, Идрија, Илирска Бистрица, Изола, Јесенице, Камник, Кочевје, Крањ, Кршко, Лашко, Ленарт, Лендава, Литија, Љубљана—Бежиград, Љубљана—Центар, Љубљана—Мосте—Поле, Љубљана—Шишка, Љубљана—Вич—Рудник, Љутомер, Логатец, Марибор, Метлика, Мозирје, Мурска Собота, Нова Горица, Ново Место, Ормож, Пирац, Постојна, Птуј, Радле об Драви, Радовлица, Равне на Корошкем, Рибница, Севница, Сежана, Словењ Градец, Словенска Бистрица, Словенске Коњице, Шентјур при Целју, Шкофја Лока, Шмарје при Јелшах, Толмин, Трбовле, Требње, Тржич, Велење, Врхника, Загорје об Сави и Жалец;

— Сојузот на заедниците за вработување на СР Словенија;

— заедниците за вработување: Целје, Копер, Крањ, Љубљана, Марибор, Мурска Собота, Нова Горица, Ново Место и Велење.

2. Инвеститорот е должен пред започнувањето на инвестицијата за чие вршење според одредбите на точка 1 од ова решение е ослободен од обврската

та за полагање депозит, да ѝ го соопшти на надлежната служба на општественото книговодство називот, одгосно краткиот опис на инвестиционото вложување, со претсметковната вредност на тоа вложување.

3. Службата на општественото книговодство ги води податоците од точка 2 на ова решение во евиденцијата за нестопанските и непроизводните инвестиции што се ослободени од обврската за полагање на депозитот од точка 1 на ова решение.

4. Инвеститорот што до денот на влегувањето во сила на ова решение го започнал инвестиционото вложување од точка 1 на ова решение и го положил депозитот од член 3 од Законот за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции, може од надлежната служба на општественото книговодство да бара уплатениот износ на депозитот да му го врати. Кон барањето за враќање на депозитот инвеститорот е должен да поднесе докази за извршената уплата на депозитот.

Службата на општественото книговодство, по барањето од став 1 на оваа точка, ќе го врати уплатениот депозит во рок од осум дена од денот на приемот на барањето.

5. Ова решение влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Е. п. бр. 147

11 март 1976 година

Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,

д-р Антон Вратуша, с. р.

139.

Врз основа на член 148 став 2 од Законот за народната одбрана („Службен лист на СФРЈ“, бр. 22/74), во согласност со директорот на Југословенскиот завод за стандардизација, сојузниот секретар за народна одбрана, пропишува

П Р А В И Л Н И К ЗА ТЕХНИЧКИТЕ НОРМАТИВИ ЗА ИЗГРАДБА НА ЗАСОЛНИШТА

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат техничките нормативи за изградба на засолништа за заштита на населението од воени дејства.

Член 2

Како засолништа за заштита на населението од воени дејства (во натамошниот текст: засолништа) се сметаат затворени простории што според своето функционално решение, конструкција и облик треба да обезбедат пропишана заштита на населението од воени дејства (во натамошниот текст: заштита).

Член 3

Отпорноста на засолништата сочинува собир на заштитните својства на засолништата спрема воени дејства, што се обезбедува со функционалното решение, конструкцијата и обликот.

Отпорноста на засолништата се изразува со видот и интензитетот на дејството на нападно средство.

ство што засолништето може да го поднесе, без нарушување на функцијата, и тоа:

- 1) во однос на механичкото дејство:
  - со големината на натпритисокот на ударниот бран, мерен во kp/cm^2 ;
  - со тежината, односно калибарот на авио-бомбата што директно ќе го погоди засолништето, мерено во kg ;
- 2) во однос на радиоактивното дејство — со интензитетот на радиоактивното зрачење, мерен во R или rem;
- 3) во однос на топлотното дејство — со интензитетот и количеството на топлина, мерено во Kcal/час ;
- 4) во однос на хемиското дејство — со концентрацијата на отровните материи, мерена во mg/m^3 .

Член 4

Отпорноста на засолништата се означува според натпритисокот на ударниот бран или директниот погодок на авио-бомба (механичко дејство), независно од отпорноста спрема другите дејства на нападните средства.

II. ВИДОВИ ЗАСОЛНИШТА

Член 5

Според примената во системот на заштитата, засолништата можат да бидат:

- 1) засолништа за дополнителна заштита;
- 2) засолништа за основна заштита;
- 3) засолништа за зајакната заштита.

Засолништата за дополнителна заштита се заштитни објекти отпорни на натпритисокот на ударниот бран од $0,5 \text{ kp/cm}^2$.

Засолништата за основна заштита се постојани заштитни објекти, отпорни на натпритисокот на ударниот бран од 1 до 3 kp/cm^2 .

Засолништата за зајакната заштита се постојани заштитни објекти, отпорни на погодок на авио-бомба од најмалку 300 kg .

Член 6

Според корисниците за кои се наменети, засолништата можат да бидат: куќни засолништа, засолништа за градежен блок, засолништа за организација на здружен труд или друга организација и јавни засолништа.

Куќното засолниште е наменето за заштита на станарите во станбена зграда.

Засолништето за градежен блок е наменето за заштита на жителите од определен блок или од група згради.

Засолништето за организација на здружен труд или друга организација е наменето за заштита на работниците во определена организација на здружен труд или друга организација, како и за заштита на лицата што се во деловна или услужна врска со односната организација.

Јавното засолниште е наменето за заштита на населението што ќе се затече на јавно место и за заштита на населението што не е обезбедено со други засолништа.

Член 7

Засолништата за основна заштита можат да се изведуваат и како двоенаменски објекти и како удвоени објекти.

Засолништата за зајакната заштита можат да се изведуваат и како двоенаменски објекти.

Под двоенаменски објект, во смисла на овој правилник, се подразбира градеж наменет за мирновременско користење, што според функционалното решение, конструкцијата и обликот е изграден или приспособен така што да може, по потреба, делумно или во целост да се користи како засолниште.

Под удвоен објект, во смисла на овој правилник, се подразбира градеж што го сочинуваат два засолништа за основна заштита, меѓусебно одвоени со конструктивен ѕид што ја обезбедува отпорноста предвидена за тие засолништа а зад кој не можат да се наоѓаат простории за престој на луѓе.

Член 8

Засолништата од член 5 на овој правилник, мораат да ги исполнуваат и следните технички нормативи, и тоа:

1) засолништата за дополнителна заштита — да имаат засолништен простор за до 25 лица, а ако се изградени како рововски засолништа со искршена траса — да имаат засолништен простор за до 50 лица, и, по правило, да се опремени со уред за проветрување;

2) засолништата за основна заштита — да имаат засолништен простор за до 200 лица, да овозможуваат престој до 7 дена и да имаат:

- филтровентилационен систем за проветрување;
- електроинсталации: за осветление и погон со надворешен приклучок и за резервно осветление со напојување од внатрешен извор на електрична енергија;

- антенски приклучок за радиопремник;
- приклучок за водовод (ако постојат услови);
- средства за врска (ако постојат услови);
- опрема за престој, прва помош и самоспасување;

3) засолништата за зајакната заштита — да овозможуваат престој до 14 дена, да ги имаат уредите и опремата од точка 2 на овој член за засолништен простор до 200 лица, а за засолништен простор над 200 лица да имаат:

- филтровентилационен систем за проветрување, а, по потреба, и уреди за дополнителна обработка на воздух;
- сопствен извор на електрична енергија;
- сопствен извор на вода, ако постојат услови;
- електрична инсталација за осветление и погон;
- инсталации за водовод и канализација;
- средства за врска;
- инсталации за сигнализација и управување;
- опрема за престој, прва помош и самоспасување.

III. ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЗАСОЛНИШТАТА

Член 9

Ако засолништата се прикажуваат графички во работните карти, ситуационите планови и други елаборати, се означуваат со следните знаци, и тоа:

1) засолниште за дополнителна заштита — со рамностран триаголник чија една страна се наоѓа во хоризонтална положба со спротивен врв свртен нагоре;

2) засолниште за основна заштита:

- со круг во зелена боја за отпорност од 1 kp/cm^2 ;
- со круг во жолта боја за отпорност од 2 kp/cm^2 ;
- со круг во црвена боја за отпорност од 3 kp/cm^2 ;

3) засолниште за зајакната заштита:

- со квадрат во зелена боја за отпорност од 300 kg ;
- со квадрат во жолта боја за отпорност од 500 kg ;
- со квадрат во црвена боја за отпорност од најмалку 1000 kg .

Знакот за двоенаменски објект според обликот и бојата е ист како знакот за засолништата од соодветен вид и отпорност, со тоа што десната половина на знакот по вертикала да е во црна боја.

IV. ЗАСОЛНИШТЕН ПРОСТОР

Член 10

Засолништен простор се обезбедува, и тоа:

1) кај нови објекти (згради, комунални и други објекти) — со засолништа за основна заштита и со засолништа за зајакната заштита;

2) кај постојните објекти — првенствено со засолништа за основна заштита и со засолништа за зајакната заштита, со приспособување на погодни простории или со изградба на нови засолништа, а со засолништа за дополнителна заштита само ако надлежниот општински орган утврди дека за тоа постојат оправдани причини.

Член 11

Потребата од засолништен простор, изразена со нето површината на основата на засолништето, се определува според нормативот од 1 m^2 по жител, и тоа:

1) за урбана единица (блок, или повисока урбана единица) — според бројот на жителите во таа единица (густина на населеноста) во планираниот период;

2) за куќни засолништа и за засолништа за градежен блок — според бројот на жителите во зградата, односно во група згради, сметајќи на 50 m^2 развиена бруто површина на зграда да се обезбеди засолништен простор најмалку за еден жител;

3) за засолништа за организација на здружен труд или друга организација — според $2/3$ од планираниот вкупен број работници во организацијата, а при работата во повеќе смени — според $2/3$ од вкупниот број работници во најголемата смена и бројот на литата што се во деловна или услужна врска со организацијата;

4) за јавни засолништа — според бројот на жителите што не се обезбедени со куќни засолништа или со засолништа за градежен блок и проценетиот број на жители што можат да се затечат на јавно место во радиусот на гравитацијата на тоа засолниште.

V. ИЗГРАДБА НА ЗАСОЛНИШТА

Член 12

Под изградба на засолништа се подразбира изградбата на нови засолништа или приспособувањето на постојните погодни објекти и простории за засолништа.

Член 13

Засолништата се градат во состав на објекти и надвор од објекти.

Засолништето покрај објект што со објектот има најмалку еден заеднички ѕид, се смета како засолниште во состав на објектот.

Член 14

Низ засолништата не смеат да минуваат инсталации за водовод, канализација, греење и гас, како и електрични инсталации од висок напон и др.

Во засолништето не смеат да се наоѓаат контролни, разводни и други шахтови, оцачки и вентилациони канали и разни одводни цевки (губре, дождовница итн.).

Член 15

Во рамките на урбана единица треба да се изгради мрежа на засолништа што ги исполнува следните услови:

1) радиусот на гравитацијата да обезбедува зафаќање на засолништето во предвиденото време;

2) растојанијата помеѓу засолништата да бидат најмалку 15 m , но да не бидат поголеми од збирот на нивните радиуси на гравитацијата;

3) да е обезбедено напуштање на засолништето во случај на разурнување на објектот.

Член 16

Радиус на гравитацијата е оддалеченоста од засолништето до најоддалеченото место од кое се врши зафаќање на засолништето и тој изнесува најмногу 250 m . Вертикалната оддалеченост се смета тројно.

Член 17

Досегот на урнатините, односно веројатната оддалеченост до која главните количества на урнатините се распростираат при разурнувањето на зградата, мерено вертикално на страните на основата на зградата, изнесува:

$d = 1,8 \sqrt{H} - 1$; но не помалку од $d = 0,25 H$ каде што e : d — досег на урнатините во метри, а H — височина на зградата во метри.

VI. ФУНКЦИОНАЛНО РЕШЕНИЕ НА ЗАСОЛНИШТАТА ЗА ДОПОЛНИТЕЛНА И ОСНОВНА ЗАШТИТА

Член 18

Засолништата за дополнителна заштита што не се изведени херметички треба да имаат: влез, просторија за престој, нужник и резервен излез, а можат да имаат и други простории.

Засолништата за дополнителна заштита што се изведени херметички, покрај просториите од став 1 на овој член, треба да имаат брана на влезот и простор за филтровентилационен уред.

Член 19

Засолништата за основна заштита треба да имаат: влез, брана на влезот, брана на резервниот излез, просторија за престој, простор за филтровентилационен уред, просторија за санитарни уреди и резервен излез, а можат да имаат и простори или простории за сместување на претфилтери, вода, храна, отпадоци, фекални материји, опрема и др.

Член 20

Засолништата за основна заштита што се изградуваат како двонаменски објекти (член 7 став 3) можат да имаат и повеќе влезови, зависно од мирновременската намена на таквиот градеж.

1. Влез

Член 21

Влезот во засолништето треба да се предвиди и да се гради така што влезната врата да не биде непосредно изложена на механички дејства на нападни средства.

Влезот може да биде хоризонтален или во наклон, со рампа, односно со скали.

Влезот во засолништето за дополнителна заштита треба да има еден хоризонтален, вертикален или кос залом пред влезната врата на засолништето или заштитна преграда, а влезот во засолништето за основна заштита — два такви залома пред влезната врата на засолништето.

Влезовите во двонаменски објект, што се користат исклучиво за целите предвидени за мирновременска намена на тој објект, треба да се градат така што, по правило, да го исполнат условот од став 1 на овој член.

Член 22

Отворот на влезот во засолништето се затвора со врата што се отвора во правецот на излезот, и тоа:

1) отворот на влезот во засолништето за дополнителна заштита што не се херметизира — се затвора со врата што е отпорна на притисок, со светол отвор со големина од најмалку 625×1800 mm;

2) отворот на влезот во засолништето за дополнителна заштита што се херметизира — се затвора со врата што е отпорна на притисок и херметичка, со светол отвор со големина од најмалку 625×1800 mm;

3) отворот на влезот во засолништето за основна заштита со засолништен простор за сместување до 100 лица — се затвора со врата што е отпорна на притисок и херметичка, со светол отвор со големина од 800×1800 mm;

4) отворот на влезот во засолништето за основна заштита со засолништен простор за сместување над 100 до 200 лица — се затвора со врата што е отпорна на притисок и херметичка, со светол отвор со големина од 1000×1800 mm, или со двојна врата со светол отвор со големина од 800×1800 mm.

Член 23

Големината на отворот на влезот во двонаменски објект се определува:

1) ако влезот се користи исклучиво во воени услови — според одредбите на член 22 точ. 3 и 4 од овој правилник;

2) ако влезот се користи во мирновременски и во воени услови — според бараната пропусна сила во мирновременски услови ако таа пропусна сила бара поголем отвор на влезот од оној што е пропишан со одредбите на член 22 точ. 3 и 4 од овој правилник;

3) ако влезот се користи исклучиво во мирновременски услови — според бараната пропусна сила во тие услови.

Отворот на влезот од точка 2 став 1 на овој член се затвора со врата што е отпорна на притисок и херметичка, со светол отвор со големина од 1000×1800 mm.

Отворот на влезот од точка 3 став 1 на овој член се затвора со врата што е отпорна на притисок и херметичка, или со подвижна преграда што е отпорна на притисок и херметичка, со светол отвор чија големина се определува според одредбата на член 70 став 1 точка 5 од овој правилник.

Член 24

Најмалата светла ширина на влезниот простор во засолништето пред вратата изнесува:

- 1) за минување до 100 лица — 80 cm;
- 2) за минување над 100 до 200 лица — 120 cm;
- 3) за минување над 200 лица — 180 cm.

Најмалата светла височина на влезниот простор во засолништето пред вратата изнесува:

- 1) за засолништата за дополнителна заштита — 190 cm;
- 2) за засолништата за основна заштита — 200 cm.

Најмалата светла ширина и височина на влезниот простор во двонаменски објект пред подвижните прегради се определува според бараната пропусна сила и експлоатационите карактеристики на тој објект.

Член 25

Површината на браната на влезот се определува според нормативот од $0,03 \text{ m}^2$ за едно лице, со тоа што вкупната површина на браната на влезот да не може да биде помала од $1,5 \text{ m}^2$.

Зафатнината на браната на влезот се определува според нормативот од $0,07 \text{ m}^3$ за едно лице.

Височината на браната на влезот не може да биде помала од височината на просторот за престој.

Отворите на браната на влезот се затвораат со врати.

Надворешната врата на браната на влезот треба да биде отпорна на притисок и херметичка и да се отвора во правецот на излезот, а внатрешната врата треба да биде херметичка и да се отвора во просторот на браната на влезот.

Внатрешната врата на браната на влезот се поставува, по правило, под прав агол во однос на надворешната врата.

Светлиот отвор на внатрешната врата мора да биде еднаков на светлиот отвор на надворешната врата.

Член 26

Браната на резервниот излез треба да има површина од најмалку $1,00 \text{ m}^2$, односно зафатнина од најмалку $2,00 \text{ m}^3$.

Височината на браната на резервниот излез не може да биде помала од височината на ходникот на резервниот излез.

Отворот на браната на резервниот излез се затвора, по правило, со капак.

Надворешниот капак на браната на резервниот излез треба да биде отпорен на притисок и херметички и да се отвора во правецот на излезот, а внатрешниот капак треба да биде херметички и да се отвора во просторот на браната.

Отворот на резервниот излез кај засолништата за дополнителна заштита може да се затвори и со полнетица од материјал што може лесно да се разгради.

Долниот раб од внатрешниот капак на браната на резервниот излез треба да биде издигнат од коцата на подот на засолништето за 40 до 50 cm.

2. Просторија за престој**Член 27**

Површината на просторијата за престој се определува според нормативот од најмалку $0,60 \text{ m}^2$ за едно лице.

Зафатнината на просторијата за престој се определува според нормативот, и тоа:

1) во засолниште за дополнителна заштита од најмалку $1,14 \text{ m}^3$ за едно лице;

2) во засолниште за основна заштита од најмалку $1,38 \text{ m}^3$ за едно лице.

Најмалата височина на просторијата за престој изнесува:

- 1) во засолниште за дополнителна заштита — 190 cm;
- 2) во засолниште за основна заштита — 230 cm.

Една просторија за престој треба, по правило, да се гради за сместување на најмногу до 50 лица. Ако во засолништето, што е предвидено за сместување над 50 лица, се гради поголем број простории за престој, тие простории се одвојуваат со конструктивни ѕидови. Во двонаменски објект просториите за престој можат да бидат одвоени со монтажно-демонтажни прегради кои мораат да бидат подготвени и складирани во тој објект.

3. Простор за филтровентилационен уред**Член 28**

Големината на просторот за филтровентилационен уред се определува зависно од бројот на лицата што можат да се сместат во едно засолниште и од видот на филтровентилациониот уред, и тоа:

1) во засолниште за сместување до 25 лица, за филтровентилационен уред $63/188 \text{ m}^3/\text{час}$ кој, по правило, се поставува во просторијата за престој, треба да се предвиди површина од најмногу $110 \times 180 \text{ cm}^2$;

2) во засолниште за сместување над 25 до 50 лица, за филтровентилационен уред $125/375 \text{ m}^3/\text{час}$ кој, по правило, се поставува во просторијата за престој, треба да се предвиди површина од најмногу $140 \times 200 \text{ cm}^2$;

3) во засолниште за сместување над 50 до 100 лица, за филтровентилационен уред $250/750 \text{ m}^3/\text{час}$, или, по исклучок, за два филтровентилациони уреда $125/375 \text{ m}^3/\text{час}$, што, по правило, се поставуваат во просторијата за престој, зад армирано-бетонски преграден ѕид со дебелина од 25 cm треба да се предвиди површина од најмногу $200 \times 200 \text{ cm}^2$, односно $2 \times 140 \times 200 \text{ cm}^2$;

4) во засолниште за сместување над 100 до 150 лица, за филтровентилационите уреди $250/750 \text{ m}^3/\text{час}$ и $125/375 \text{ m}^3/\text{час}$, што се поставуваат во посебна просторија што од другите простории на засолништето е заградена со армирано-бетонски ѕидови со дебелина од 25 cm, треба да се предвиди површина од најмногу $350 \times 200 \text{ cm}^2$;

5) во засолниште за сместување над 150 до 200 лица, за два филтровентилациони уреда $250/750 \text{ m}^3/\text{час}$ што се поставуваат во две посебни простории, што од другите простории на засолништето се заградени со армирано-бетонски ѕидови со дебелина од 25 cm треба да се предвиди површина од најмногу $2 \times 200 \times 200 \text{ cm}^2$.

Член 29

За сместување на песочни претфилтери се обезбедува простор во засолништето.

Просторот за песочните претфилтери треба да биде одвоен од другите простории на засолништето со армирано-бетонски ѕид со дебелина од 40 cm.

Пристап кон просторот за песочните претфилтери треба, по правило, да се предвиди од браната на резервниот излез. Тој пристап се затвора со херметички капак или херметичка врата. Капакот или вратата се отвораат во просторот на песочниот претфилтер.

Член 30

Големината на просторот за сместување на песочните претфилтери се определува зависно од потребниот број и големината на единиците од кои тие филтери се формираат.

Дебелината на преградните армирано-бетонски ѕидови помеѓу единиците на песочните претфилтери изнесува 5 до 10 cm. Дното на просторијата за песочните претфилтери треба да се изведе во благ наклон, а на најниската точка на таа просторија треба да се предвиди отвор за одведување на кондензирана вода од засолништето.

4. Просторија за санитарни уреди

Член 31

Во засолништето треба да се предвиди еден нужник за 34 лица. Нужниците се одвојуваат со прегради меѓусебно и од другите простории. Ако во засолништето постои поголем број нужници, треба да се изврши поделба на нужниците за женски и за машки лица, во однос 2 : 1.

Најмалата површина на еден нужник треба да изнесува $0,80 \times 1,10 \text{ m}$.

Нужниците можат да се градат со преносливи нужнички садови, или врзани за надворешната канализациона мрежа, односно за септичка јама.

Во засолништата во кои нужниците се со преносливи нужнички садови, треба да се предвиди простор за оставање на фекалните материји, зависно од видот на тие садови и од предвидениот начин на оставање.

Просторот за оставање на фекални материји може да се наоѓа во составот на браната на влезот, на браната на резервниот излез или просторијата за санитарни уреди.

5. Резервен излез

Член 32

Засолништето мора да има најмалку еден резервен излез кој треба да се постави на што поголема оддалеченост од влезот.

Резервниот излез може да биде хоризонтален или вертикален и треба да води надвор од зоната на урнатините или во визбените и други погодни простории преку кои е можно безбедно напуштање на засолништето и на зоната на урнатините.

Резервниот излез може да се изведе во комбинација со просторот за песочниот претфилтер.

Резервниот излез во засолниште за дополнителна заштита треба да има еден хоризонтален или вертикален залом.

Резервниот излез во засолниште за основна заштита треба да има два залома хоризонтални или вертикални пред надворешниот капак на браната.

Резервниот излез од засолништето за сместување над 100 лица може, по исклучок, да се изведе како втор влез според одредбите од чл. 20 до 24 на овој правилник.

Член 33

Најмалите мери на хоризонталниот ходник на резервниот излез изнесуваат:

- 1) за правоаголен пресек — $80 \times 140 \text{ cm}$;
- 2) за кружен пресек — $\varnothing 100 \text{ cm}$.

Најмалите мери на вертикалното окно на резервниот излез изнесуваат:

- 1) за правоаголен пресек — $70 \times 85 \text{ cm}$;
- 2) за кружен пресек — $\varnothing 80 \text{ cm}$.

6. Други простории и простории

Член 34

За сместување на вода треба да се предвиди посебна просторија чија големина се определува зависно од потребното количество вода и усвоениот начин на складирање на вода.

За сместување на храна треба да се предвиди простор чија големина се определува според нормативот од 1 dm^3 за едно лице на ден.

За сместување на вода и храна треба, по правило, да се користат неискористените делови на просторот во засолништето (просторот под седиштата, нишите и сл.), а за отпадоци — и расположивите површини во браните. Водата, храната и отпадците можат да се сместат и во посебни простории.

VII. КОНСТРУКЦИЈА НА ЗАСОЛНИШТАТА ЗА ДОПОЛНИТЕЛНА И ОСНОВНА ЗАШТИТА

1. Материјали

Член 35

За изградба на засолништа за дополнителна заштита можат да се употребат сите видови градежен материјал, што обезбедува соодветна отпорност на засолништето.

Член 36

За носечки елементи на конструкцијата на засолниште за основна заштита треба, по правило, да се употребува армиран бетон најмалку MB-300 и бетонски тркалезен челик C.0200 (C.24/36) или C.0501 (C.34/50). Други видови незапаливи материјали можат да се користат врз основа на докази за нивната погодност за изградба на засолништа.

Квалитетот на применетиот материјал за конструкција на засолништа за дополнителна и основна заштита мора да биде во согласност со важечките технички прописи и стандарди.

2. Оптоварувања

а) Механички оптоварувања

Член 37

Механички оптоварувања на кои е изложена конструкцијата на засолништето се: редовното механичко оптоварување (постојаното оптоварување и подвижното оптоварување според важечките технички прописи во градежништвото) и оптоварувањето од ударен бран од експлозија или дејство на парчиња од блиски погодоци.

Член 38

Оптоварувањето од ударен бран од експлозија се зема како заменливо статичко рамномерно поделено оптоварување вертикално врз површините на елементите на конструкцијата на засолништето и средствата за затворање.

Заменливото статичко рамномерно поделено оптоварување изнесува:

$$p = K \cdot P_u$$

каде што е:

P_u — најголем натпритисок на ударниот бран и изнесува:

- 1) за засолништата за основна заштита P_u — 1,2 или 3 kp/cm^2 ;
- 2) за засолништата за дополнителна заштита P_u — 0,5 kp/cm^2 .

Коефициентот K , зависно од елементот на конструкцијата и положбата на тој елемент, изнесува:

Реден број	Елемент на конструкцијата	Коефициент K
1	Таван — — — — —	1
2	Сидови изложени — на површина:	
2.1	за отпорност 0,5 и 1 kp/cm^2 — — — —	2,5
2.2	за отпорност 2 и 3 kp/cm^2 — — — —	3,5
3	Сидови изложени — под површината на почвата — — — — —	1
4	Сидови изложени во допир со почвата:	
4.1	неврзана почва — сува и природно влажна — — — — —	0,5
4.2	врзана почва — природно влажна — — — — —	0,67
4.3	неврзана и врзана почва заситена со вода — — — — —	1,00
5	Темелна плоча:	
5.1	неврзана почва — сува и природно влажна — — — — —	0,5
5.2	врзана почва — природно влажна — — — — —	0,67
5.3	неврзана и врзана почва заситена со вода — — — — —	1,00
6	Отворени влезови и резервни излези со незаштитен отвор:	
6.1	внатрешни изложени бочни површини а	2
6.2	внатрешни изложени челни површини б	3
7	Отворени влезови и резервни излези со заштитен отвор:	
7.1	внатрешни изложени бочни површини а	1
7.2	внатрешни изложени челни површини б	2

Шемите на оптоварувањето во случаите наведени во табелата од став 3 на овој член се прикажани на Цртежот бр. 1, што е отпечатен кон овој правилник и е негов составен дел.

Член 39

За засолништата за дополнителна заштита и за засолништата за основна заштита, што се наоѓаат во подземни катови на згради и други објекти и имаат над таванот на засолништето најмалку еден подземен кат со масивен армирано-бетонски таван, кое-

фициентот K под ред. бр. 1 и 3 на табелата од член 38 став 3 од овој правилник изнесува 0,67.

Член 40

Оптоварувањата на елементите на конструкцијата на засолништата (таваните, обемните сидови и темелните плочи на отворениот дел на влезот, резервниот излез и другите канали, шахтови и сл.) што дејствуваат од две или повеќе страни, не се суперпонираат.

Член 41

Внатрешните преградни сидови, меѓутаваните, преградите и др. се изложени на оптоварување од потреси. Тоа оптоварување се зема како заменливо статичко рамномерно поделено оптоварување вертикално на површините во обете насоки, и се пресметува според образецот

$$q_p = \pm g K_1$$

каде што е:

q_p — заменливо статичко рамномерно поделено оптоварување во Mp/m^2 ;

g — сопствена тежина на елементот во Mp/m^2 ;

K_1 — коефициент кој изнесува, и тоа:

- 1) 0 — за засолништата со отпорност од 0,5 kp/cm^2 ;
- 2) 2 — за засолништата со отпорност од 1 kp/cm^2 ;
- 3) 4 — за засолништата со отпорност од 2 kp/cm^2 ;
- 4) 6 — за засолништата со отпорност од 3 kp/cm^2 .

Член 42

Врските на предметите, уредите, инсталациите и опремата со конструкцијата на засолништето се изложени на концентрирано оптоварување што дејствува во сите правци и во тежиштето на предметот што се врзува, а се пресметува според образецот

$$Q_p = G \cdot K_2$$

каде што е:

Q_p — заменливо концентрирано оптоварување во kp ;

G — сопствена тежина на предметот во kp ;

K_2 — коефициентот што изнесува $2K_1$ — за врските со таванот, односно K_1 — за врските со сидовите и подот.

Член 43

На оптоварувањето од потреси се изложени и предметите, уредите, инсталациите и опремата во засолништето.

Карактеристиките на потресите изнесуваат:

Карактеристика на потребите	Единица на мсра	Елемент на конструкцијата	Отпорност на засолништето во kp/cm^2		
			1	2	3
Забрзување a_{max}	m/s^2	горна плоча	4 g	8 g	12 g
		други елементи	2 g	4 g	6 g
Брзина v_{max}	m/s	горна плоча	0,75	1,5	2,25
		други елементи	0,5	1,0	1,5
Релативно поместување s_{max}	cm	сите елементи	5	6	7

Големината g наведена во табелата во став 2 на овој член изнесува $9,81 \text{ m/s}^2$.

Член 44

Најмалите дебелини на деловите од засолништето изложени на дејството на парчиња, зависно од видот на употребениот материјал, изнесуваат:

- 1) за бетон — — — — — 20 cm;
- 2) за тули или камен — — — — — 40 cm;
- 3) за песок или чакал — — — — — 70 cm;
- 4) за збиена земја — — — — — 80 cm;
- 5) за обла граѓа — — — — — 40 cm.

При примената на слоевита конструкција од разновидни материјали, збирната вредност на дебелините на слоевите мора да ѝ одговара на еквивалентната дебелина на кој и да е наведен материјал.

б) Топлоотно оптоварување

Член 45

Како топлоотно оптоварување се смета топлотното дејство на пожар што се јавува во близината на засолништето.

Заради обезбедување на потребната отпорност спрема топлотното дејство, елементите на засолништето што можат да бидат изложени на топлотно дејство, треба да имаат дебелина од најмалку: $d = 30 \text{ cm}$ бетон — за засолништата за дополнителна заштита, односно $d = 40 \text{ cm}$ бетон — за засолништата за основна заштита, или еквивалентна дебелина на други несогоорливи материјали, што обезбедуваат ист термоизолационен ефект.

Независно од бараните минимални дебелини, се препорачува додатна заштита со слоеви од земја, чакал, песок, бетон и сл.

в) Оптоварување од радиоактивни зрачења

Член 46

Како оптоварување од радиоактивни зрачења се зема почетното радиоактивно зрачење.

За заштита од радиоактивно зрачење елементите на заштитната конструкција на засолништето (таваните и надворешните ѕидови на засолништето) треба да имаат дебелини што, изразени во вкупна тежина на соодветните збиени материјали по m^2 основа, изнесуваат:

Отпорност на засолништето kp/cm^2	Тежина во kp/m^2 на основата	
	за засолништа надвор од објекти	за засолништа во објекти
0,5	1200	1000
1	1800	1300
2	2000	1500
3	2200	1700

Во заштитните дебелини на елементите на конструкцијата на засолништето, во смисла на став 2 од вој член, се засметуваат дебелините на тие елементи и дебелините на другите слоеви на материјалите што се во допир со тие елементи на конструкцијата на засолништето.

3. Пресметка

Член 47

Пресметување на армирано-бетонските елементи на засолништата се врши според одредбите на

Правилникот за техничките мерки и услови за бетон и армиран бетон („Службен лист на СФРЈ“, бр. 51/71 — во натамошниот текст: Правилникот за бетон), ако со овој правилник не е определено поинаку.

Член 48

Влијанијата во пресеците на конструктивниот систем на засолништата се пресметуваат според теоријата на конструкциите. Тие влијанија можат да се определат и врз основа на испитување на конструкции, елементи или модели.

Пресеците се пресметуваат според дозволените напони за тие видови конструкции или според граничната состојба — ломот.

Во пресметката на конструкциите и елементите не се определуваат големината на отворите на пукнатините и на деформациите.

Член 49

При пресметувањето според дозволените напони, дозволените напони во армиран бетон за притисок од σ , и свиткување σ_s , се зголемуваат за 50%.

Дозволеният главен напон на затегање поради трансверзални сили, без пресметка на арматурата за приемот на главните напони на затегањето, изнесува: $\tau_b = 0,06 \beta_b$.

Дозволените главни напони на затегањето поради трансверзални сили со армирањето на делот на кој е $\tau > \tau_b$, изнесуваат:

- $\tau_b = 50 \text{ kp/cm}^2$ за МВ-300;
- $\tau_b = 60 \text{ kp/cm}^2$ за МВ-400;

Дозволеният напон во арматурата изнесува $1,5 \sigma_{\text{доzv}}$ а не смее да биде поголем од σ_s ,

каде што е:

- $\sigma_{\text{доzv}}$ — дозволеният напон во арматурата;
- σ_s — границата на развлекување.

Дозволените напони можат да се зголемат над вредностите утврдени во ст. 1 до 4 на овој член, ако со претходна експериментална постапка се докаже оправданоста на таквото зголемување.

Член 50

Димензионирање на конструкциите и елементите од армиран бетон според методот на граничната носивост (ломот) се дозволува без докази на големината на деформациите и пукнатините.

При докажувањето на сигурноста на пресеците на конструкциите и елементите од армиран бетон против ломот, се претпоставува:

- 1) дека распределбата на деформациите по пресекот е линеарна. Деформациите при ломот се пропорционални на оддалеченоста од неутралната оска;
- 2) дека бетонот во затегнатата зона при ломот не ги прима силите на затегањето;
- 3) дека распределбата на напонот во притиснатата зона има облик на парабола од втор степен;
- 4) фактичен или упростен работен дијаграм на челикот;
- 5) арматурата за прием на косите сили на затегањето и влијанијата на торзијата да се определува според класичната теорија.

Коефициентот на сигурноста γ против лом мора да биде $\gamma_b = 1,1$.

Член 51

За сметковниот дијаграм на бетонот се зема во пресметка парабола од втор степен чие теме е определено со ординатата $\beta_R = 0,7\beta_k$ и со апсцисата $\epsilon_R = 3,5\epsilon_k$ при што β_k е марката на бетонот определена со Правилникот за бетон, зголемена за 20%. Дозволените граници на развлекувањето се земаат $\sigma_{\text{доzv}} = 2800 \text{ kp/cm}^2$ за С.0200 и $\sigma_{\text{доzv}} = 4000 \text{ kp/cm}^2$ за челик С.0501 (каде што $\sigma_{\text{доzv}}$ е динамичката граница на развлекувањето).

Наместо работниот дијаграм на бетонот, определен со овој правилник, во пресметката може да се земе и друг работен дијаграм на распределбата на напрегањето во притисната зона, ако постои доказ дека на тој начин се добиваат вредности на влијанијата при ломот помали од вредностите на влијанијата добиени со работниот дијаграм на бетонот определен со овој правилник.

Член 52

Дозволените напони за челичните конструкции се земаат:

1) за челичните лимови и за челиците на носечките конструкции:

$$\sigma_{\text{доzv}} = 0.8 \sigma_v;$$

каде што е:

σ_v — граница на развлекување

$$\tau_{\text{доzv}} = 0.57 \sigma_{\text{доzv}};$$

2) за лимови од трговски квалитет:

$$\sigma_{\text{доzv}} = 18 \text{ kp/mm}^2$$

$$\tau_{\text{доzv}} = 10 \text{ kp/mm}^2.$$

Член 53

Врз димензионирањето на носечките елементи на засолништата за дополнителна и основна заштита од материјалите од чл. 35 и 36 на овој правилник, се применуваат одредбите за дозволените напони според важечките технички прописи, зголемени за 50%. Дозволените напони можат да се зголемат над тие вредности, ако со претходна експериментална постапка се докаже оправданоста на таквото зголемување.

Член 54

Предметите, уредите, инсталациите и опремата што се вградуваат или се наоѓаат во засолништето мораат да бидат отпорни на потрес (член 43), и обезбедени од превртување и произволно поместување.

Член 55

Ако забрзувањата (член 43) се поголеми од забрзувањата што предметот, уредот, инсталацијата или опремата во засолништето може да ги поднесе без растројување на функционалноста, вибрациите од потресот мораат да се придушат на местата на врзувањето или потпирањето на предметите, уредите, инсталациите и опремата.

Придушните елементи треба да се определат така што сопствената фреквенција на изолираниот предмет, уред, инсталација и опрема да го исполнува условот:

$$f \leq \frac{a_{\text{доzv}}}{2\pi \cdot v_{\text{max}}} \leq 15 \text{ Hz}$$

Потребниот полупречник на просторот за слободно движење на предметите, уредите, инсталациите и опремата или поместување на приклучоците, односно на свитливите врски се определува според образецот:

$$d = \frac{v_{\text{max}}}{2\pi \cdot f}$$

каде што е:

f — сопствената фреквенција на изолираниот предмет во Hz,

$a_{\text{доzv}}$ — дозволеното забрзување на предметот во m/s^2

v_{max} — максималната брзина на елементот на засолништето во m/s (член 43).

Член 56

Напрегањата на почвата се определуваат само за редовно оптоварување според важечките технички прописи за темелење на градежните објекти.

Член 57

Процентот на армирањето на носечкиот елемент (таванот, сидовите, темелната плоча) мора да изнесува во зоната на најголемите напрегања на пресекоот најмногу 2% за секој правец.

Притиснатата зона на пресекоот на елементот во полето треба да се армира со 50% од арматурата на затегнатата зона.

Внатрешните страни на таваните и сидовите мораат да бидат армирани со мрежа во два ортогонални правца, со растојание на прачките од најмногу 15 cm.

Член 58

Арматурата поставена на обете страни од пресекоот на плочата мора да биде поврзана меѓусебно со најмалку четири узенгии на 1 m^2 површина, со пречник од 8 mm или поголем.

Член 59

Пречникот на прачките на носечката арматура не смее да биде помал од 10 mm. За арматура поставена од конструктивни причини, според одредбата на член 57 став 3 од овој правилник, можат да се употребат прачки со пречник од 8 mm.

Член 60

Заштитниот слој на бетонот на сите прачки на арматурата од внатрешната страна на елементот (според просторот на засолништето) не треба да биде поголемо од 1 cm.

Член 61

Засолништето мора да се конструира без дилатациони спојници.

Сидовите, таваните и темелните плочи на засолништата мораат да бидат вклетшени на потпорите.

Член 62

Сидовите и таваните на просториите на засолништата не смеат да се малтерисаат. Се дозволува варосување и бојосување. За двоенаменските објекти можат да се употребат и облоги што не претставуваат опасност во случај на одвојување предизвикано од потрес.

Член 63

Во објектите во кои погодните простори се приспособуваат во засолништа треба:

1) да се затворат непотребните отвори и застаклените површини на тие простори со соодветен материјал, во согласност со отпорноста на засолништето;

2) да се зајакнат таваните и сидовите така што да можат да го поднесат оптоварувањето од член 38 на овој правилник;

3) преградните сидови на засолништето конструктивно да се поврзат со носечките елементи на засолништето така што да можат да ги поднесат оптоварувањата од член 41 на овој правилник.

Член 64

Засолништата треба да се заштитат од атмосферски, површински и подземни води со примена на вообичаените технички мерки во градежништвото. Подот на засолништата треба да се наоѓа најмалку 30 cm над нивото на подземната вода.

VIII. СРЕДСТВА ЗА ЗАТВОРАЊЕ НА ОТВОРИТЕ ЗА ДВИЖЕЊЕ

1. Видови

Член 65

Отворите за движење во засолништето (влезови, резервни излези и др.) се затвораат со врата, капацити и подвижни прегради (во натамошниот текст: средствата за затворање).

Член 66

Средствата за затворање што се изложени на механичко, радиоактивно, тоplotно и хемиско дејство, треба да бидат отпорни на притисок и херметички.

Средствата за затворање што се изложени на радиоактивно, тоplotно и хемиско дејство, треба да бидат херметички.

Средствата за затворање што се изложени на механичко и тоplotно дејство, треба да бидат отпорни на притисок.

Член 67

Отворите за движење во засолништето што не се изложени на дејствата од член 3 на овој правилник, се затвораат со обични средства за затворање.

Член 68

Отпорноста на средствата за затворање од член 66 ст. 1 и 3 на овој правилник треба да изнесува 1, 2, 3, 4, 6 или 9 kp/cm^2 , зависно од отпорноста на засолништето и положбата на средствата за затворање.

Член 69

Средства за затворање можат да бидат, и тоа:

1) врата — еднокрилна, со свртување на крилата околу вертикалната оска, а според правецот на отворањето лева или десна;

2) капацити — еднокрилни, вертикални или хоризонтални, со свртување на крилата околу вертикалната или хоризонталната оска, а според правецот на отворањето леви или десни;

3) подвижни прегради — еднокрилни или повеќекрилни, односно едноделни или повеќеделни; свртливи — со свртување на крилата околу вертикалната или хоризонталната оска; или подвижни — со правец на движење според потребата.

Правецот на отворањето на средствата за затворање се определува според југословенскиот стандард JUS D.E1.020, а правецот на задвижувањето на подвижните прегради — со набљудување на движењето на преградата во правецот на налегнувањето на тие прегради.

Член 70

Светлите мери на средствата за затворање изнесуваат, и тоа:

1) за врата со праг:

- 625 × 1800 mm;
- 800 × 1800 mm;
- 1000 × 1800 mm.

2) за обична врата без праг:

- 625 × 1850 mm;
- 800 × 1850 mm;
- 1000 × 1850 mm.

3) за капацити вертикални — 625 × 800 mm;

4) за капацити хоризонтални — обични:

- 600 × 600 mm; или
- $\varnothing$ 600 mm.

5) за подвижни прегради:

- 1600 × 2000 mm;
- 2500 × 2250 mm;
- 3000 × 2250 mm.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, средствата за затворање можат да имаат и други димензии, ако тоа го бараат посебни причини.

2. Материјали

Член 71

Конструкцијата на средствата за затворање од член 56 на овој правилник треба да биде метална, спрегната или армирано-бетонска, а конструкцијата на обичните средства за затворање може да биде и од други соодветни материјали.

Член 72

За изработка на носечки конструкции на средствата за затворање треба да се применуваат:

1) челици според југословенскиот стандард JUS C.B0.500 со минимално гарантираната затегачка цврстина $\sigma_m = 37 \text{ kp/mm}^2$, под услов издолжувањето при кинењето δ_5 да не е помало од 22%. Применетите челици мораат да бидат погодни за заварување;

2) армиран бетон најмалку MB 300 и бетонски тркалезен челик C.0200 (C.24/36) или C.0501 (C.34/50) — според Правилникот за бетон;

3) други видови материјали врз основа на докази за нивната погодност за изработка на средствата за затворање, во согласност со важечките технички прописи и стандарди.

По исклучок од одредбите на став 1 од овој член, за изработка на носечки конструкции и за обични средства за затворање можат да се применуваат челици од трговски квалитет.

Член 73

Квалитетот на спојните материјали, како што се електроди, заковки, винтови, ситни конструктивни елементи, прибор и сл. мора да биде усогласен со квалитетот на употребениот основен материјал.

Член 74

Средствата за затворање треба да бидат заштитени од корозија. Применетите средства за заштита од корозија не смеат да ослободуваат отровни материји при високи температури.

Член 75

Затиначките материјали што се применуваат за изработка на средства за затворање треба да бидат еластични и отпорни на тоplotно дејство.

3. Оптоварувања

Член 76

Механичкото оптоварување врз надворешната страна на крилата на средствата за затворање што се отпорни на притисок (позитивно оптоварување) се зема според одредбите на член 38 од овој правилник.

Механичкото оптоварување врз внатрешната страна на крилата на средствата за затворање што се отпорни на притисок (негативно оптоварување) се зема во големина 20% од позитивното оптоварување.

Позитивното и негативното оптоварување не се суперпонираат.

Член 77

Механичкото оптоварување за средствата за затворање што се херметички, се зема најмалку $0,1 \text{ kp/cm}^2$ како статичко рамномерно поделено оптоварување што дејствува вертикално врз површините на крилата во обата правца.

Член 78

Топлотното оптоварување за средствата за затворање, се зема според важечкиот југословенски стандард JUS U.J1.070.

Член 79

Ако не се остварува заштита на отворите од радиоактивни зрачења со функционалното решение од чл. 21 и 32 на овој правилник, средствата за затворање треба да имаат дебелина на крилата, што е еквивалентна на дебелината на армиран бетон од:

- 1) $0,50 \text{ m}$ — за засолништата со отпорност $0,5 \text{ kp/cm}^2$;
- 2) $0,70 \text{ m}$ — за засолништата со отпорност 1 kp/cm^2 ;
- 3) $0,80 \text{ m}$ — за засолништата со отпорност 2 kp/cm^2 ;
- 4) $0,90 \text{ m}$ — за засолништата со отпорност 3 kp/cm^2 .

Во дебелината на крилата од став 1 на овој член се засметуваат и дебелините на другите конструкции од збисни материјали, што се наоѓаат пред средствата за затворање.

4. Пресметка

Член 80

Пресметувањето на средствата за затворање на механичките оптоварувања се врши, зависно од применетиот материјал, според одредбите на Правилникот за бетон, техничките прописи за носечките челични конструкции и другите важечки технички прописи за применетите материјали, ако со овој правилник не е определено поинаку.

Член 81

Обичните средства за затворање на отвори не се пресметуваат на оптоварувања од ударен бран на експлозија.

Член 82

Статичките влијанија во пресеците на конструктивниот систем се пресметуваат според теоријата на конструкциите. Тие влијанија можат да се определат и врз основа на испитување на конструкциите и елементите.

Член 83

Дозволените напони на материјалите што се применуваат за изработка на средствата за затворање се земаат според одредбите на чл. 49, 52 и 53 од овој правилник.

Член 84

Средствата за затворање што се отпорни на притисок и херметички, ако според својата положба во засолништето не се заштитени од директно топлотно оптоварување, по топлотното оптоварување (член 78) во траење од 30 минути треба да ја задржат својата функционалност.

Член 85

Крилото на средство за затворање што е херметичко треба да има надворешен лим со дебелина од најмалку $1,5 \text{ mm}$, внатрешен лим со дебелина од најмалку 1 mm и термоизолациона полетица од минерална волна со дебелина од 40 mm .

Крилото од друг вид конструкција мора да има топлотна спроводливост што е еквивалентна на топлотната спроводливост на слој од минерална волна со дебелина од 40 mm .

Член 86

Еквивалентната дебелина d_{ek} од член 79 на овој правилник се определува според образецот:

$$d_{\text{ek}}(m) = \sum d_b + \frac{1}{\gamma_b} \sum d_i \cdot \gamma_i,$$

каде што е:

- $\sum d_b$ — дебелина на сите бетонски конструкции пред средствата за затворање, вклучувајќи ја и дебелината на средството (m);
- γ_b — волуменска тежина на бетонот (kp/m^3);
- $\sum d_i$ — дебелина на сите прегради од други материјали (m);
- γ_i — соодветна волуменска тежина на тие материјали (kp/m^3).

5. Конструктивни начела

Член 87

Вратата што е отпорна на притисок и херметичка, или само херметичка, мора да има праг.

Височината на прагот од страната на налегнувањето на крилата изнесува најмалку 5 cm , а широчината не треба да биде поголема од 30 cm .

Вратата за затворање отвори во објекти, што се користат во редовни услови, можат да имаат и подвижен праг.

Подвижните прегради што се отпорни на притисок и херметички, али само херметички, можат да бидат со постојан праг, со подвижен праг, со впуштен праг или без праг, ако со конструктивното решение е загарантирана функционалноста на затворањето на отворот.

Член 88

Средствата за затворање треба да имаат отпорност што обезбедува, под дејството на пропишаните оптоварувања, да не претрпат трајни деформации, што влијаеле врз функционалноста на тие средства, а особено да не дојде до искривување на основните елементи на тие средства при нивната монтажа и експлоатација.

Член 89

На средствата за затворање можат да се вградуваат механизми за поединечно или централно затворање.

Механизмите за затворање и отворање на вратите и капаците треба да обезбедат отворање и затворање од надворешната и внатрешната страна. Механизмот за затворање треба да биде обезбеден од самоотворање.

Правците на задвижувањето на механизмот за затворање треба да бидат видно обележени.

Член 90

Вратите и капаците треба да бидат конструирани така што и во затворена положба да овозможат одвојување на крилата од рамката од внатрешната страна на засолништето без задвижување на затворањето.

Член 91

Затворањот, шарките со лежишта, лизгавиот или притискувачкиот механизам при задвижување на преградите, мораат да овозможат лесно отвора-

ње и затворање, како и рамномерно налегнување на крилата врз рамката во затворена положба.

Член 92

Средствата за отворање што се отпорни на притисок и херметички, или само херметички, треба да обезбедат затнотост во затворена положба според обемот на налегнувањето и на затворачите при оптоварувањата на кои се испитуваат (член 102) и при атмосферски и при повишен притисок (член 103).

Затиначот мора да биде функционален и така поставен што да не е директно изложен на топлотно оптоварување и да не претрпи трајни деформации при испитувањето што се врши според член 102 од овој правилник.

Еластична стивливост на затиначот по височина, во нормални услови, не треба да биде помала од 5 mm.

Член 93

Рамките на средствата за затворање треба да бидат опремени со анкери за пренесување на оптоварувањето во сидната маса. Распоредот на анкерите треба да биде таков што да се обезбеди директно пренесување на оптоварувањето од член 76 на овој правилник од затворачот и шарките, односно од другите видови лежишта врз анкерите.

Член 94

Водилките на подвижните прегради мораат да бидат врзани преку рамката или непосредно за сидната маса, на начинот што обезбедува пренесување на оптоварувањето.

Член 95

Сите средства за затворање на отворите, без оглед на применетиот механизам за затворање, треба да бидат конструирани така што да можат и рачно да се отвораат и затвораат или задвижуваат.

Член 96

Средствата за затворање што се градат од армиран бетон треба да ги исполнуваат техничките нормативи од чл. 57 до 60 на овој правилник.

Член 97

При примената на подвижни прагови, на монтажно-демонтиражни средни столбови и слични конструктивни елементи, треба да бидат загарантирани истата носивост и херметичност на тие елементи како и за средството за затворање. Свиткувањата на монтажно-демонтиражните средни столбови мораат да бидат усогласени со другите конструктивни елементи на средството за затворање на отворите.

Член 98

Средствата за затворање можат да имаат и додатни елементи (брави за заклучување, граничници, отвори за набљудување, сигнални уреди и др.), зависно од потребата или барањето. Сите тие елементи не смеат да ја намалуваат функционалноста и бараната отпорност на средството за затворање. Тие барања треба да ги исполнуваат и водовите на додатните уреди и инсталации со кои посебно се опремуваат одделни средства за затворање.

Член 99

Средствата за затворање треба да се вградуваат едновремено со изградбата на засолништата, односно конструктивниот елемент на засолништата, во кој се вградуваат тие средства.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, средството за затворање може дополнително

да се вгради, со тоа што во секој отвор или прорез за вградување на анкери мора да се постави додатна арматура, и тоа:

- 1) во отвор — узенгии $2 \times 3 \text{ } \varnothing 12 \text{ mm}$;
- 2) во прорез — узенгии $2 \times 7 \text{ } \varnothing 12 \text{ mm/m}$ прорез и подолжна арматура $4 \text{ } \varnothing 12 \text{ mm}$ по аглиите.

6. Производство

Член 100

Средствата за затворање се произведуваат врз основа на развиени, испитани и усвоени модели и техничка документација за сериско производство.

Секое произведено средство за затворање треба да има атест за исполнување на условите за сериско производство.

Член 101

Средствата за затворање се испитуваат во поглед на исполнувањето на следните услови, и тоа:

- 1) општите услови (облик димензии, применет материјал, изработка), во согласност со одредбите на соодветните југословенски стандарди и со одредбите од овој правилник;
- 2) посебните услови (механички оптоварувања, топлотни оптоварувања, оптоварувања од радијактивни зрачења и функционалност) според одредбите од овој правилник.

Член 102

Испитувањето на модели на средствата за затворање што се отпорни на притисок и херметички, односно само херметички на механички оптоварувања, се врши со нанесување на рамномерно статичко оптоварување според одредбите на член 76, односно на член 77 од овој правилник, или на негово еквивалентното оптоварување.

Еквивалентното оптоварување за крила се определува од условите на еднаквоста на максималните напрегања.

Испитувањето се врши четири пати еднopoдpyro. Порастот на оптоварувањето до номиналната вредност мора да се постигне во што пократок рок. Времето на изложувањето на средствата за затворање на оптоварување по достигнувањето на вредноста на номиналното оптоварување изнесува една минута и се врши три пати, а четвртиот пат се изложува на зголемено оптоварување за 25% над номиналното, при што не смее да претрпи промени што се одразуваат врз функционалноста.

Испитувањето се врши најмалку на два модела. Резултатите на испитувањето треба да бидат позитивни за обата модела.

Член 103

Средствата за затворање што се отпорни на притисок и херметички или само херметички, се испитуваат како модели на херметичност, при значителен повишен и нормален атмосферски притисок.

Испитувањето од став 1 на овој член се врши со изложување на средствата од внатрешната страна на дејството на димни материји под атмосферскиот притисок на воздухот во траење од 5 минути, а по тоа на повишен притисок на воздухот од 10 mm VS, во траење од 5 минути. За време на испитувањето, од надворешната страна на средството се врши набљудување на постигнатата херметичност. При тоа испитување не смее да дојде до навлегување на дим.

Член 104

Испитување на модели на средства за затворање на топлотно оптоварување треба да се врши според југословенскиот стандард JUS UJ1.160.

Член 105

Средствата за затворање, како модели и во сериско производство, мораат да ги исполнуваат следните услови, и тоа:

- 1) лесно да се отвораат и сигурно и брзо да се затвораат;
- 2) крилата да се одвојуваат од рамката, ако за одделни средства за затворање тој услов е посебно поставен;
- 3) додатните елементи добро да функционираат

Член 106

Испитување, оценување и усвојување на модели треба да се врши кај организацијата што за тоа е стручно оспособена и која е овластена да издава атест за тоа дека моделот ги исполнува условите за сериско производство.

Член 107

Секое произведено средство за затворање треба да биде снабдено со декларација и со упатство за ракување и одржување.

Член 108

Средството за затворање треба да има на видно место таблица што содржи податоци за производителот, за видот на производот, за отпорноста на производот, за моделот на производот, и реден број на производот.

Член 109

Секое средство за затворање што е отпорно на притисок и херметичко или само херметичко треба да биде опремено со комплет на резервни затиначки средства (затиначки ленти, влошки и сл.).

Член 110

Средствата за затворање и нивните делови што се чуваат складирани, треба, по правило, да се конзервираат и снабдени со упатство за постапката за деконзервирање.

IX. ОПРЕМА

1. Опрема за престој

Член 111

Опремата за престој ја сочинуваат: седиштата и леглата, масите, столовите и орманите или полиците.

Седиштата и леглата го сочинуваат задолжителниот дел на опремата во засолништата за основна заштита.

Другата опрема од став 1 на овој член се предвидува само ако во засолништето се вршат определени активности.

Член 112

Најмалите светли мери на седиштето за едно лице треба да изнесуваат, и тоа: широчината 47,5 cm, должината 50 cm, а височината од подот 35 cm.

Седиштата треба да бидат изведени, по правило, со наклон за грбот и главата. Полиците за сместување на багаж над седиштата треба да бидат обезбедени со штитници, сигурносни појаси и сл.

Член 113

Најмалите светли мери на леглата за едно лице треба да изнесуваат: широчината 60 cm и должината 190 cm. Најмалата светла височина помеѓу леглата, односно помеѓу највисокото легло и таванот на засолништето треба да биде 60 cm. Височината на најнисокото легло од подот на засолништето треба да изнесува 35 cm.

Член 114

Бројот на леглата во засолништето за основна заштита треба да изнесува приближно една тре-

тина од предвидениот број лица што можат да се сместат во тоа засолниште.

Најмалата широчина на минувалиштето помеѓу седиштата, односно леглата треба да изнесува 60 cm.

По исклучок од одредбата на став 2 од овој член, леглата можат да се групираат и без минувалиште, со тоа што пристапот кон леглата да е можен од нивната челна страна.

Седиштата и леглата мораат да бидат оддалечени од сидовите најмалку 5 cm, а од филтровентилациониот уред — најмалку 100 cm, ако тој уред не е сместен во посебна просторија, или ако не е заштитен со сид.

Член 115

Трикатните и повеќекатните легла треба да се опремаат со сигурносни појаси и да се обезбедат со качувалки, скали и сл.

Седиштата и леглата мораат да се прицврстат за подот, односно за сидовите или таванот на засолништето.

2. Санитарна опрема

Член 116

Санитарната опрема ја сочинуваат: преносните нужнички садови, садовите за оставање на фекални материји, садовите за отпадоци, преносливите мијалници, садовите за отпадна вода, средствата за дезинфекција, растворување и дезодорација на фекални материји и уредите за пресување на цврста амбалажа.

Член 117

Засолништата треба да бидат опремени со преносливи нужнички садови, независно од тоа дали нужникот е приклучен на канализационата мрежа или не е.

Ако нужникот е приклучен на канализационата мрежа, засолништето треба да се опреми со резервни преносливи нужнички садови за половина од предвидените лица.

Член 118

Преносливите нужнички садови можат да бидат од метал или од цврста синтетичка материја.

Преносливите нужнички садови треба да бидат обликувани и погодни за соодветната цел, а се состојат начелно од надворешен и внатрешен дел (канти или влошки) и капак. Капакот треба да обезбеди затнатоост на садот во затворена положба по обемот на налегнувањето.

Член 119

Димензиите на преносливите нужнички садови треба да бидат во согласност со големината на нужничката просторија на засолништето.

Член 120

Садовите за оставање на фекални материји треба да бидат изработени така што потполно да ја задоволуваат функционалноста и затнатооста, како и хигиенските услови за ракување и одржување.

Член 121

За отпадоци можат да се користат садови со наменска изработка, од сите облици и зафатнини, со тоа што да имаат ракофати, поклопки и затворачи што овозможуваат солидно затворање, како и да можат да се пренесуваат низ отворите за движење во засолништето.

Член 122

Мијалниците можат да бидат изведени со приклучок или без приклучок на водоводната и канализационата мрежа. Мијалниците без приклучок на канализационата мрежа треба да имаат доволен број садови за собирање на отпадни води.

Член 123

За дезинфекција, растворање и дезодорација на фекални материји можат да се користат сите хемиски средства наменети за таа цел во затворени простории.

3. Опрема за подготвување на храна и опрема за вода

Член 124

Во засолништата можат да се користат само електрични шпорети или решоа, со наменска изработка, со затворени грејни плочи.

Член 125

Машините и резервоарите за вода чија зафатнина изнесува над 50 литри треба да бидат снабдени со соодветни водоводни арматури и славини.

Член 126

Средствата и садовите што се користат за држење залихи на вода за пиење мораат да им одговараат на пропишаните хигиенско-технички услови и лесно да се одржуваат.

Залихите на вода во засолништето не можат да се држат во незаштитени стаклени или лесно кршливи садови.

4. Опрема за самоспасување

Член 127

Засолништата треба да бидат снабдени со опрема за самоспасување од наменска изработка. Комплетот на опремата за самоспасување треба да содржи најнеопходен алат и прибор, и тоа: дурици, лопати, казми, кускии, секирчиња, чеканчиња, пробојници, секачи, клешти, рачни пили за бетонско железо, јажиња и сл.

5. Материјали за изработка на опрема

Член 128

За изработка на опрема во засолништа не можат да се употребуваат кршливи материјали, а другите материјали за изработка на таа опрема треба да бидат во согласност со важечките југословенски стандарди и со одредбите на овој правилник.

Член 129

За подлоги и наслони на седиштата и леглата можат да се користат кераднo платно, синтетички маси, фолии и врвци, пеглани пружини и други погодни материјали.

Керадното платно треба да биде водоодбојно, заштитено против горење и гниење, инсекти и глодачи.

Пегланите пружини можат да се изработуваат само од челик.

Член 130

Сета опрема, зависно од применетите материјали, треба да биде заштитена од корозија и гниење и изработена така што да ги задоволи условите на експлоатацијата во влажни простории.

6. Конструктивни начела

Член 131

Опремата за засолништето треба да се изработува така што да биде погодна за редене и складирање и при тоа да зазема што помалку простор.

Габаритите на опремата треба да овозможуваат нејзино непречено внесување и изнесување низ отворите за движење во засолништето.

Член 132

Сите надворешни површини на елементите и конструкцијата на опремата мораат да бидат заоблесни и без остри рабови.

7. Производство

Член 133

Леглата, седиштата и преносливите нужнички садови се произведуваат врз основа на развиени и усвоени модели.

Испитувањето, оценувањето и усвојувањето на модели на елементите на опремата од став 1 на овој член треба да се врши според одредбата на член 106 од овој правилник, со тоа што тие елементи се испитуваат во поглед на исполнувањето:

1) на општите услови (облик, димензии, материјал, изработка), во согласност со одредбите на важечките југословенски стандарди;

2) на посебните услови (придушвање на удар, врски за прицврстување и функционалност), според некој од стандардните методи за тој или сличен вид опрема.

Член 134

Сета произведена опрема треба да биде снабдена со декларација и упатство за ракување и одржување.

X. ИНСТАЛАЦИИ ЗА СНАБДУВАЊЕ СО ВОДА И ЗА ОДРЕДУВАЊЕ НА ОТПАДНИ ВОДИ

1. Снабдување со вода

Член 135

Инсталациите за снабдување со вода и за одведување на отпадни води во засолништата треба да бидат во согласност со важечките технички прописи во градежништвото, ако со овој правилник не е определено поинаку.

Член 136

Водата за пиење се обезбедува според нормативот од 2 литра на ден за едно лице — во вкупно количество за 7 дена.

Водата за исплакнување на нужници со водено исплакнување се обезбедува според нормативот од 16 литри на ден за едно лице.

Член 137

Засолништето треба да се снабдува со вода од надворешната водоводна мрежа, ако за тоа постојат услови, или од локални извори.

Залихите на вода за пиење пропишани со член 136 став 1 од овој правилник мораат да бидат обезбедени и во случај на снабдување на засолништето со вода на начинот од став 1 од овој член.

Член 138

Воведувањето на водоводната цевка во засолништето треба да се изведе така што цевката, на местото на минувањето низ надворешниот ѕид на засолништето, да биде вградена херметички.

Уводната водоводна цевка од надворешната страна треба да биде споена со флексибилна врска со приклучниот цевовод, а од внатрешната страна да има пропуствлив вентил.

Флексибилната врска треба да овозможи поместување од 7 cm во сите правци на вградената уводна водоводна цевка во однос на приклучниот цевовод, да биде отпорна на надворешниот притисок од 5 kр/cm² и да биде пристапна.

Член 139

Разводната мрежа на водоводот во засолништето треба да се изведе така што да биде видлива.

Врските на разводната водоводна мрежа со конструкцијата на засолништето треба да бидат изведени така што да ја обезбедуваат отпорноста на оптоварувањето од член 42 на овој правилник.

Член 140

Водоводот што е врзан за локален извор во засолништето, или надвор од него треба да има бунар, рачна црпка, потискувачки вод резервоар и разводна мрежа.

Бунарот треба да се изработува, по правило, под засолништето како дупчен.

Горниот крај од шумкалниот дел на водоводот треба, по правило, да биде поставен на длабочина од најмалку 8 метри од котата на површината на почвата.

Цевката од бунарот на местото на минувањето низ темелната плоча на засолништето треба да биде во флексибилна врска со неа.

2. Одведување на вода

Член 141

Количеството на отпадните води во засолништето се зема според нормативот од 16 литри на ден за едно лице.

Количеството на фекалните материи се определува според нормативот од 1,3 литри на ден за едно лице.

Член 142

Отпадните води од член 141 на овој правилник можат да се одведуваат надвор од засолништето, или да се оставаат во засолништето.

Ако одведувањето на фекалните материи од засолништето се решава со канализациона мрежа, таквите засолништа треба да се обезбедат со резервни садови за оставање на фекални материи. Тие резервни садови треба да обезбедат оставање на најмалку една половина од вкупните количества на фекални материи определени според нормативот од член 141 став 2 на овој правилник.

Член 143

Собирната канализациона мрежа треба да се изведе така што да биде видлива, во жлеб, или вбетонирана во темелната плоча, така што да не слабее елементот на конструкцијата на засолништето. Не е дозволено поставување на цевковод во почвата под темелната плоча, како и употреба на цевки од кршливи материјали.

Член 144

Изводот на канализационата мрежа од засолништето треба да се изведе така што цевката на местото на минувањето низ ѕидот или темелната плоча да биде вградена херметички.

Приклучокот на изводната цевка на канализационата мрежа од надворешната страна мора да биде изведен со флексибилна врска што овозможува поместување од 7 cm во сите правци. Од внатрешната страна таа цевка треба да има противударен затворач со можност за автоматско или рачно затворање.

Внатрешната одводна мрежа треба да се врзе со извод преку двоен сифон. Сифонот се поставува пред противударниот затворач на одводниот цевковод, гледано во правецот на истечувањето.

Член 145

Одведувањето на отпадните води од изводот од засолништето во надворешната канализациона

мрежа треба да се изведе преку преливна јама. Зафатнината на јамата се определува во согласност со одредбата на член 141 од овој правилник.

Преливната јама се поставува, по правило, покрај засолништето а се изградува како армирано-бетонска конструкција во согласност со отпорноста на засолништето. Ако преливната јама се поставува под засолништето, треба да биде херметички затворена спрема засолништето. Спојот помеѓу изводот и јамата треба да се изведе според одредбата на член 144 од овој правилник.

Преливната јама треба да биде изведена така што да е можно нејзино периодично празнење.

Член 146

Зафатнината на септичката јама се определува во согласност со нормативите од член 144 на овој правилник. Септичката јама треба да се изведе во согласност со одредбите на член 141 од овој правилник.

XI. ИНСТАЛАЦИИ ЗА ПРОВЕТРУВАЊЕ

1. Видови и начини на проветрување

Член 147

Засолништата за дополнителна заштита што не се херметички изведени, имаат природно проветрување, а можат да имаат и инсталации за присилно проветрување.

Засолништата за дополнителна заштита што не се херметички изведени, можат да бидат без инсталации за присилно проветрување или со инсталации за присилно проветрување.

Во засолништето за дополнителна заштита што не се херметички изведени, без инсталации за проветрување што е херметички изведено и времето за престој е ограничено со расположивото количество на воздух во засолништето, сметајќи дека за 1 час престој е потребно да се обезбеди 1 m³ воздух за секое лице.

Во засолниште за основна заштита треба да се обезбеди присилно проветрување.

Член 148

Со системот за проветрување треба да се обезбеди нормално проветрување и заштитно проветрување на засолништето и брзо преминување од еден начин на проветрување на друг.

Како нормално проветрување се смета непосредното доведување на воздух во засолништето, неговото механичко пречистување и одведувањето на искористениот воздух од засолништето.

Како заштитно проветрување се смета доведувањето на воздух во засолништето, неговото пречистување од грубата прав и РХБ контаминатите и одведувањето на искористениот воздух од засолништата. Со заштитното проветрување може да се обезбеди и апсорпција на јаглен-моноксид, како и ладење на воздухот.

Член 149

При нормално проветрување, вкупното количество на воздух што се доведува во засолништето треба да изнесува најмалку $Q = 7,5 \times n$ m³/час, каде што е n број на предвидените лица во засолништето.

При заштитно проветрување, вкупното количество на воздух што се доведува во засолништето треба да изнесува 1/3 од количеството на воздух од став 1 на овој член.

При заштитно проветрување, во зафатено засолниште треба да се обезбеди ефективната температура да не преминува 29°C, концентрацијата на јаглен-диоксид да не биде поголема од 2,5% и количеството на кислород да изнесува најмалку 16%.

Член 150

При заштитно проветрување, во засолништето треба да се обезбеди натпритисок од 5 до 15 mm VS. При одведувањето на искористениот воздух тој натпритисок треба да се оствари преку противударните вентили за регулирање на натпритисокот.

Член 151

Брзината на струењето на воздухот, при нормално проветрување, треба да изнесува:

- 1) на шумкалниот отвор на цевоводот — до 12 m/s;
- 2) во цевоводот за разведување на воздух — до 7 m/s;
- 3) на анемоштатите — до 3 m/s.

Член 152

Непосредно треба да се проветруваат просториите за престој, просториите за филтровентилациониот уред и просториите за сместување на вода и храна.

Со воздухот од просториите наведени во став 1 на овој член треба да се проветрува браната на влезот, просториите за санитарните уреди и просториите за акумулаторот.

Член 153

Вкупното количество на воздух од член 149 на овој правилник треба да се распредели, и тоа:

- 1) во просторијата, односно просторот за филтровентилациониот уред — во количество од 10 m³/час за едно лице што го задвижува филтровентилациониот уред;
  - 2) во просторијата за вода и храна — во количество што е потребно за едно изменување на воздухот на час;
  - 3) во просториите за престој — во преостанатото количество на воздух, сразмерно на бројот на лицата што престојуваат во тие простории.
- Во просториите од точ. 1 и 3 став 1 од овој член треба да се доведува воздух при нормално и заштитно проветрување, а во просториите од точка 2 на тој став — само при нормално проветрување.

Член 154

Во просториите што се проветруваат посредно воздухот се распределува:

- 1) во браната на влезот — во количество од 50% до 60% од вкупно искористениот воздух;
- 2) во просториите за санитарните уреди — во количество од 40% од вкупно искористениот воздух;
- 3) во просториите за сместување на акумулаторот — во количество од 10% од вкупно искористениот воздух.

Воздухот од просториите што се проветруваат посредно треба да се одведува непосредно надвор од засолништето.

Член 155

Системот за проветрување на засолништата треба да има елементи за заштита од ударен бран, за распределба на воздухот, за пречистување на воздухот, за доведување на воздух и за контрола.

Елементите на системот за проветрување на засолништата треба да се распоредат според Пртежот бр. 2, што е отпечатен кон овој правилник и е негов составен дел.

2. Елементи за заштита од ударен бран

Член 156

Како елементи за заштита од ударен бран треба да се користат:

- 1) противударни вентили;
- 2) противударни вентили за регулирање на натпритисокот;
- 3) средства за затворање на отворите за проветрување на двоенаменските објекти во мирновременски услови.

Член 157

Елементите за заштита од ударниот бран од член 156 на овој правилник треба да имаат отпорност што се пресметува според одредбата под реден број 6.2 на табелата од член 38 став 3 од овој правилник.

Промената на натпритисокот со времето се зема линеарно. Времето на траењето на позитивната фаза на натпритисокот изнесува најмногу:

- 1) 3 s — за натпритисок 1 kp/cm²;
- 2) 2,5 s — за натпритисок 2 kp/cm²;
- 3) 2 s — за натпритисок 3 kp/cm².

При вредностите на натпритисокот од став 1 на овој член, елементите за заштита од ударен бран треба да ја задржат својата функција.

Член 158

Шумкалните отвори се поставуваат, по правило, во хоризонтален ходник или во вертикално окно на резервниот излез.

Шумкалниот отвор може да биде со кружен или друг пресек.

Член 159

Најмалиот пречник на шумкалниот отвор, зависно од проточното количество на воздухот, треба да изнесува, и тоа:

- 1) Ø 100 mm — за проточните количества на воздух од 188 m³/час;
- 2) Ø 150 mm — за проточните количества на воздух од 375 m³/час;
- 3) Ø 200 mm — за проточните количества на воздух од 750 m³/час;
- 4) Ø 350 mm — за проточните количества на воздух од 1500 m³/час.

Наместо еден шумкален отвор, можат да се применуваат два или повеќе отвори со помали пресеци, со тоа што вкупната површина на тие пресеци да биде еднаква на површината од сеодветниот пресек од став 1 на овој член.

Член 160

Шумкалниот отвор треба да се постави надвор од зоната на урнатините и треба да се обезбеди од навлегување на атмосферски талог, задушување, навлегување на туѓи тела и глодачи, како и од дејство на парчиња.

Член 161

Шумкалниот цевовод за заштитно и нормално проветрување треба да се заштити од дејство на натпритисок на ударниот бран со противударен вентил.

Член 162

Противударните вентили можат да бидат:

- 1) за хоризонтално, односно вертикално вградување;
- 2) за вградување во ѕид или за вградување на цевовод или универзални;
- 3) проточни или херметички.

Член 163

Најмалите називни големини (корисен проточен или еквивалентен пресек) на противударните вентили, зависно од проточното количество на воздухот, изнесуваат, и тоа:

- 1) Ø 100 mm — за проточните количества од 63/188 m³/час;

2) $\varnothing$ 150 mm — за проточните количества од 125/375 m³/час;

3) $\varnothing$ 200 mm — за проточните количества од 250/750 m³/час;

4) $\varnothing$ 350 mm — за проточните количества од 500/1500 m³/час.

Наместо еден противударен вентил, можат да се применуваат два или повеќе противударни вентили со немали пресеци, со тоа што вкупниот пресек на тие вентили да биде еднаков на пресекот на соодветниот противударен вентил од став 1 на овој член.

Член 164

Должината на противударните вентили мора да биде усогласена со заштитните дебелини на сидовите, односно таваните во кои се вградуваат.

Приспособување на должната на противударните вентили со различни дебелини на сидовите може да се врши со монтажни наставки.

Член 165

Падот на притисокот низ противударниот вентил не треба да биде поголем од 20 mm VS, при нормално проветрување на засолништето.

Брзината на струењето на воздухот мора да биде во согласност со одредбите на член 151 од овој правилник.

Член 166

Противударните вентили треба да бидат изведени така што самостојно и херметички да се затвораат спрема засолништето кога натпритисокот на ударниот бран ќе ја достигне вредноста од 0,3 kp/cm², односно да се затвораат во спротивниот правец кога притисокот ќе ја достигне вредноста од 0,1 kp/cm² и по престанувањето на оптоварувањето самостојно да се отвораат, не намалувајќи го нормалниот проток.

Член 167

Времето на затворањето на противударниот вентил изнесува, при оптоварувањето од член 157 на овој правилник, најмногу:

- 1) 5 ms — за натпритисокот од 1 kp/cm²;
- 2) 3 ms — за натпритисокот од 2 kp/cm²;
- 3) 2 ms — за натпритисокот од 3 kp/cm².

Член 168

Противударниот вентил треба да се вгради така што да е можен пристап до вентилот заради негово одржување и замена на деловите.

Член 169

Закотвувањето на противударниот вентил се пресметува на тројно оптоварување на ударниот бран на експлозијата.

Член 170

Називните големини на отворите за одвод на воздух изнесуваат $\varnothing$ 100, $\varnothing$ 150 и $\varnothing$ 200 mm.

Отворите за одвод на воздухот од засолништето се поставуваат во надворешниот сид на просториите што се проветруваат посредно.

Врската на надворешната страна на отворот за одвод на воздух од внатрешната страна на тој отвор треба да биде изведена со два залама под прав агол.

Член 171

Отворот за одвод на воздух треба да е обезбеден од директно дејство на ударен бран, од дејство на парчиња и урнатини, како и од навлегување на атмосферски води и глодачи.

Член 172

Отворот за одвод на воздух од засолништето треба да се заштити од дејство на натпритисок на ударен бран со противударен вентил за регулирање на натпритисокот.

Член 173

Противударниот вентил за регулирање на натпритисокот треба да обезбеди:

- 1) одведување на искористениот воздух од засолништето;
- 2) регулирање на натпритисокот во засолништето според одредбата на член 150 од овој правилник;
- 3) затворање на отворот за одвод на воздух;
- 4) заштита на отворот за одвод на воздух од навлегување на ударен бран во засолништето.

Член 174

Називните големини на противударниот вентил за регулирање на натпритисокот изнесуваат $\varnothing$ 100, $\varnothing$ 150 и $\varnothing$ 200 mm.

Противударните вентили за регулирање на натпритисокот треба да бидат решени така што да можат да се вградат и во цевоводи од стандардни димензии. Карактеристиката на отпорот на струењето треба да биде стабилна. Натпритисокот за отворање на вентилите не треба да биде поголем од 3 mm VS.

Брзината на струењето на воздухот треба да биде при нормалното проветрување 3 до 5 m/s, а при тоа отпорите на струењето да не бидат поголеми од 5 mm VS.

Член 175

Закотвувањето на противударниот вентил за регулирање на натпритисокот се пресметува на трајно оптоварување на ударниот бран на експлозија.

Член 176

Отворите за проветрување на двоенаменски објект што се користат исклучиво во мирновременски услови, треба да се затвораат на начин што е во согласност со отпорноста на двоенаменскиот објект.

За затворање на отворите од став 1 на овој член можат да се користат шибери, капаци, врати или други посебно конструирани елементи.

3. Елементи за доведување на воздух

Член 177

Како елементи за доведување на воздух треба да се користат доводни цевоводи за нормално и заштитно проветрување. Брзозатворачки вентили, обиколувачки цевоводи, вентили за промена на начинот на проветрување и еластични спојници.

Член 178

Отворот на доводниот цевовод за нормално проветрување се поставува спрема просторот на песочниот претфилтер над песочната полнетица. Отворот на доводниот цевовод за заштитно проветрување се поставува на собирниот канал на решетката на песочниот претфилтер.

Член 179

Доводните цевоводи до излезот од сидот треба да се изработат од челични цевки, што во сидот се вградуваат со бетонирање. Спојот на цевките со бетонот мора да биде херметички. Краиштата на цевките што излегуваат од сидовите мораат, по правило, да имаат прирабници за спојување со елементите на филтровентилациониот уред.

Член 180

Називните големини на доводните цевоводи за заштитно проветрување, зависно од проточните количества на воздухот изнесуваат, и тоа:

- 1) $\varnothing$ 100 mm — за проточни количества до 250 m^3 /час;
- 2) $\varnothing$ 150 mm — за проточно количество од 500 m^3 /час.

Називните големини на доводните цевоводи за нормално проветрување, зависно од проточните количества на воздухот, изнесуваат, и тоа:

- 1) $\varnothing$ 100 mm — за проточно количество од 188 m^3 /час;
- 2) $\varnothing$ 150 mm — за проточно количество од 375 m^3 /час;
- 3) $\varnothing$ 200 mm — за проточно количество од 750 m^3 /час;
- 4) $\varnothing$ 250 mm — за проточно количество од 1500 m^3 /час.

Член 181

На доводните цевоводи на излезот од ѕидот треба да се вградат брзозатворачки вентили за херметичко затворање на проточниот пресек.

Вградувањето на брзозатворачките вентили во цевоводи и во други елементи на филтровентилациониот уред треба да се врши со стандардни прирабници со вијци и со соодветни гумени затиначи.

Член 182

Називните големини на брзозатворачките вентили изнесуваат $\varnothing$ 100, $\varnothing$ 150, $\varnothing$ 200 и $\varnothing$ 250 mm. Конструктивните елементи на брзозатворачкиот вентил се димензионираат на натпритисок од 0,3 kp/cm^2 .

Отпорите на струењето на воздухот, во отворена положба на вентилите, не треба да бидат поголеми од 5 mm VS.

Член 183

Со обиколувачки цевовод се поврзуваат доводните цевоводи за заштитно и нормално проветрување.

За изработка на обиколувачкиот цевовод треба да се користат флексибилни гумени ребрести црева, или флексибилни метални црева од стандардно производство.

Член 184

Називните големини на обиколувачкиот цевовод, зависно од проточните количества на воздухот, изнесуваат и тоа:

- 1) $\varnothing$ 100 mm — за проточни количества 63/188 и 125/375 m^3 /час;
- 2) $\varnothing$ 150 mm — за проточно количество 250/750 m^3 /час;
- 3) $\varnothing$ 200 mm — за проточно количество 500/1500 m^3 /час.

Член 185

Вентилот за промена на начинот на проветрување треба да се врзе со еден отвор непосредно за шумкалниот отвор на вентилаторот, а другите два отвора се врзуваат на излезните отвори од цевоводот на филтерот за колективна заштита и од цевоводот на филтерот за груба прав.

Вентилот за промена на начинот на проветрување треба да обезбеди проток на воздух низ двата отвора, додека третиот е херметички затворен.

Отпорот на струењето на воздухот на шиберот за промена на начинот на проветрување не треба да биде поголем од 3 mm VS.

Член 186

Со еластична спојница се спојуваат местата со кои цевоводот за распределба на воздух се врзува за

другите елементи на системот за проветрување и местата на минувањето на цевоводот низ ѕидот на засолништето.

4. Елементи за пречистување на воздух

Член 187

Како елементи за пречистување на воздух во засолништето треба да се користат песочни претфилтери, филтери за груба прав и филтери за колективна заштита, а можат да се користат и филтери за јаглен-моноксид, ако за тоа постојат услови.

Член 188

Песочниот претфилтер се користи при заштитно проветрување на засолништето самостојно или во врска со филтерот за колективна заштита.

Песочниот претфилтер се формира од песочната полнетица сместена во бетонски сад, и собирните канали со прорези.

Член 189

За полнетица на песочниот претфилтер треба да се употребува природен или дробен агрегат со фракција 1 до 4 mm, или 4 до 8 mm според одредбите на Правилникот за бетон.

Ако за полнетица се употреби агрегат со фракција 1 до 4 mm, височината на слојот на полнетицата треба да изнесува најмалку 80 cm, а ако се употреби агрегат со фракција 4 до 8 mm, височината на слојот на полнетицата треба да изнесува најмалку 120 cm.

Песочните претфилтери се формираат од единици, со површина на основата 1,0 X 1,0 m или 1,0 X 2,0 m. Бројот на единиците на песочните претфилтери се определува според проточното количество на воздухот за заштитно проветрување на засолништето.

Член 190

Собирните канали со прорези се поставуваат на дното на бетонскиот сад и треба да имаат цевкин приклучок, чиј пречник се определува според одредбите на член 180 од овој правилник.

Широчината на еден прорез треба да изнесува до 1 cm, а вкупната површина на сите прорези — најмалку 800 cm^2 по 1 m^2 површина на песочниот претфилтер. Отворите на прорезите мораат да бидат така обликувани што да оневозможат навлегување на песок во каналот.

Ѕидовите на собирниот канал се димензионираат на вопречно оптоварување од 0,3 kp/cm^2 и тежината на песокот зголемена за коефициентот K_1 од член 41 на овој правилник.

Член 191

Експлоатационите карактеристики на песочниот претфилтер мораат да обезбедат:

- 1) механичките отпори при прострујувањето на номиналните проточни количества на воздух да не преминуваат 20 mm VS;
- 2) максималното напречно оптоварување со воздухот по 1 m^2 површина на песочниот претфилтер да изнесува:

- 63 m^3 /час — за песочна полнетица $\varnothing$ 1 до 4 mm;
- 125 m^3 /час — за песочна полнетица $\varnothing$ 4 до 8 mm.

Член 192

Називните капацитети на филтерите за груба прав изнесуваат 188 m^3 /час, 375 m^3 /час, 750 m^3 /час и 1500 m^3 /час.

Член 193

Филтерите за груба прав се вградуваат непосредно зад доводниот отвор за нормално проветрување, а пред вентилаторот.

Доводниот отвор и одводниот отвор на телото на филтерот за груба прав можат да се постават во правец, или под агол од 90° .

Член 194

Полнетицата на филтерот за груба прав треба да е лесно заменлива и да е отпорна на влага.

Ефикасноста на пречистувањето на воздухот со филтерот за груба прав се определува според една од признаените методи и се дефинира со задржување честиици на прав од 80 до 84%.

Почетните отпори на струењето на воздухот, при номиналните протоци, треба да изнесуваат најмногу до 10 mm VS.

Филтерите за груба прав треба да поднесат натпритисок од $0,3 \text{ kp/cm}^2$, без нарушување на функцијата.

Член 195

Филтерите за колективна заштита од член 187 на овој правилник, треба да ги исполнуваат истите технички услови како филтерите што се користат за потребите на Југословенската народна армија.

Почетниот отпор на струењето на воздухот низ филтерот за колективна заштита треба да изнесува, и тоа:

- 1) 35 mm VS — за номинален проток од $63 \text{ m}^3/\text{час}$;
- 2) 48 mm VS — за номинален проток од $125 \text{ m}^3/\text{час}$;
- 3) 60 mm VS — за номинален проток од $250 \text{ m}^3/\text{час}$;
- 4) 80 mm VS — за номинален проток од $500 \text{ m}^3/\text{час}$.

Максималното оптоварување на филтерот за колективна заштита може да изнесува најмногу до 10% над номиналниот проток на воздухот од став 2 на овој член.

5. Елементи за распределба на воздух

Член 196

Како елементи за распределба на воздух во засолништето треба да се користат центрифугални вентилатори, анемостати, цевоводи за распределба на воздух, шибери за воздух и вентили за регулирање на натпритисокот.

Член 197

Во засолништата треба да се вградуваат центрифугални вентилатори што, покрај електромоторот на наизменична струја, имаат и рачен или ножен погон и кои обезбедуваат непрекинатата работа во траење од најмалку 400 часови.

Член 198

Називните големини на вентилаторот се определуваат во согласност со одредбите на член 28 од овој правилник.

Елементите на вентилаторот треба да поднесат натпритисок од $0,3 \text{ kp/cm}^2$, без нарушување на функцијата.

Член 199

Применетите центрифугални вентилатори, зависно од видот на проветрувањето, треба да имаат напор, и тоа:

- 1) при заштитно проветрување:
  - од најмалку 100 mm VS — за вентилатори од називната големина $63/188 \text{ m}^3/\text{час}$ воздух;
  - од најмалку 125 mm VS — за вентилатори од називната големина $125/375 \text{ m}^3/\text{час}$ воздух;
  - од најмалку 145 mm VS — за вентилатори од називната големина $250/750 \text{ m}^3/\text{час}$ воздух;
- 2) при нормално проветрување од најмалку 50 mm VS — за сите називни големини на вентилаторите.

Член 200

Нивото на буката на центрифугалниот вентилатор, при нормален проток на воздух, треба да изнесува најмногу 65 db. Мерењето на буката се врши на далечина од 4 m од изворот на буката, во главниот правец на нејзиното ширење, со тоа што оддалеченоста на сондата од најблиската преграда да изнесува најмалку 5 m.

Член 201

За распределба на воздухот во засолништето треба да се користат анемостати што со својата конструкција овозможуваат регулирање на влезните количества на воздух.

Член 202

Цевоводите за распределба на воздухот при нормално и заштитно проветрување се вградуваат во засолништата за над 25 лица, под плафонот, при што треба да се обезбеди отстранување на кондензираната вода од цевоводот. Димензиите на цевоводот се определуваат со пресметка.

Член 203

Шиберите за воздух за херметичко затворање се поставуваат зад противударниот вентил за регулирање на натпритисокот, заради обезбедување на одводните отвори за воздух што се во врска со надворешната атмосфера.

Шиберите за воздух можат да се користат ако постои потреба од херметичко затворање на проточниот пресек и регулирање на протокот на воздухот.

Член 204

Називните големини на шиберите за воздух изнесуваат $\varnothing 100$, $\varnothing 150$ и $\varnothing 200 \text{ mm}$.

Шиберите за воздух треба да поднесат натпритисок од $0,5 \text{ kp/cm}^2$, без нарушување на функцијата.

Член 205

Со механизмот за затворање на шиберите за воздух треба да се обезбеди лесно и брзо затворање и зацврстување на шиберите за воздух во затворена положба.

Член 206

Со вентили за регулирање на натпритисокот се опремуваат отворите за доведување на воздух во просториите на засолништето што се проветруваат посредно.

Вентилот за регулирање на натпритисокот треба да обезбеди:

- 1) доведување на воздух од просторијата што непосредно се проветрува во просторијата што посредно се проветрува;
- 2) регулирање на натпритисокот во засолништето;
- 3) затворање на отворот за доведување на воздух.

Член 207

Називните големини и карактеристиките на вентилите за регулирање на натпритисокот се определуваат според техничките нормативи од член 174 на овој правилник.

6. Елементи за контрола

Член 208

Како елементи за контрола на системот за проветрување на засолништето треба да се користат мерачи на протокот на воздухот, мерачи на натпритисокот, термометри, дозиметри, индикатори на јаглен-моноксид и инструменти за РВХ контрола.

Член 209

Вентилаторите треба да се опремаат со мерач на протокот на воздухот за континуирана контрола на проточните количества на воздух при нормално и заштитно проветрување.

Член 210

Мерачот на натпритисокот треба да се постави во просторијата за сместување на вентилаторот или во негова непосредна близина.

Подрачјето на мерењето на мерачот на натпритисокот треба да изнесува најмалку 15 mm/Vs.

Врската на мерачот на натпритисокот со надворешната атмосфера, се врши преку цевка. Надворешниот крај на таа цевка треба да се заштити од навлегување на вода.

Приклучниот отвор на мерачот на натпритисокот треба да има херметички затворац.

Член 211

Индикаторот на јаглен-моноксид треба да се поставува во доводниот цевковод во просторијата за филтровентилациониот уред.

Член 212

Инструментите за РБХ контрола на воздухот во засолништето (автоматски или полуавтоматски хемиски детектор, тревожниот уред за мерење на јачината на експозиционата доза на радиоактивното зрачење и др.) се користат во согласност со стручните упатства за организирањето и спроведувањето на мерките на РБХ заштита.

7. Материјали

Член 213

Материјалите за изработка на уреди и инсталации за проветрување мораат да бидат еластични, жилави и незалпни.

Материјалите за изработка на елементи за заштита од ударен бран треба да бидат отпорни на топлотно дејство, така што на температури до 200°C топлотно да не се пластифицираат.

Материјалите за изработка на уреди и инсталации треба да бидат во согласност со важечките југословенски стандарди и со одредбите на овој правилник.

Член 214

Уредите и инсталациите за проветрување треба трајно да се заштитат од корозија. За заштитата од корозија треба да се применуваат средства што при високи температури не ослободуваат отровни материји.

8. Производство

Член 215

Инсталациите и уредите за проветрување се произведуваат врз основа на развиени, испитани и усвоени модели и одобрена техничка документација за сериско производство.

Член 216

Атест за исполнувањето на условите за сериско производство треба да имаат следните елементи на системот за проветрување:

- 1) противударниот вентил;
- 2) противударниот вентил за регулирање на натпритисокот;
- 3) брзозатворачкиот вентил;

4) шиберот за промена на начинот на проветрување;

5) механичкиот претфилтер;

6) филтерот за груба прав;

7) филтерот за колективна заштита;

8) вентилаторот;

9) шиберот за воздух;

10) вентилот за регулирање на натпритисокот.

Член 217

Инсталациите и уредите за проветрување се испитуваат во поглед на исполнувањето на следните услови и тоа:

1) општите услови, во согласност со одредбите на важечките југословенски стандарди и овој правилник;

2) посебните услови според одредбите на овој правилник.

Член 218

Сите произведени елементи на системот за проветрување треба да бидат снабдени со декларација и упатство за ракување и одржување.

Испитување, оценување и усвојување на модели на елементите од став 1 на овој член, се врши на начинот предвиден во член 106 од овој правилник.

Член 219

Средствата од член 216 на овој правилник треба да имаат таблица што се поставува на видно место и која содржи податоци за производителот, за видот на производот, за моделот, за бројот и серијата на производот, како и основни технички карактеристики.

Покрај таблицата од став 1 на овој член, на средствата што имаат подвижни делови треба со видни ознаки да се обележат правците на задвижувањето.

XII. ИНСТАЛАЦИИ НА ЈАКА И СЛАБА СТРУЈА

Член 220

Електричните инсталации и уреди треба да ги исполнуваат условите утврдени со важечките југословенски стандарди.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, ако се применуваат уреди и инсталации што не се опфатени со важечките југословенски стандарди, тие уреди и инсталации треба да имаат атест за погодноста за нивното користење во засолништето.

1. Осветление

Член 221

Засолништата за основна заштита треба да имаат основно осветление и помошно осветление, а тие осветленија можат да ги имаат и засолништата за дополнителна заштита, ако за тоа постојат услови.

Работниот напон на основното осветление е 380/220 V, со приклучок на дистрибутивната мрежа.

Член 222

Минималната просечна осветленост на просториите на засолништата изнесува, и тоа на:

1) браната на влезот	30 lx;
2) просторијата за престој	50 lx;
3) просторијата за санитарни уреди	30 lx;
4) просторот за филтровентилациониот уред	50 lx;
5) браната на резервниот излез	30 lx;
6) резервниот излез	30 lx.

Член 223

Осветлување на сите простории треба да се изведува со светилки со ажарено влакно.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, осветлувањето на просториите во двоенаменски објекти може да се врши и на друг начин.

Член 224

Како помошно осветление треба да се користат светилки чија инсталирана сила по една просторија за престој не преминува 60 W.

Член 225

Светилките за основно осветление во засолништето треба да се поврзат така што да се вклучуваат локално.

Светилките за помошно осветление треба да се поврзат така што во просториите за престој да се вклучуваат централно, а во другите простории, локално.

2. Напојување со електрична енергија**Член 226**

Напојување на инсталацијата на помошното осветление треба да се врши од агрегат на рачен, односно ножен погон. Еден агрегат треба да се обезбеди за 100 лица.

Агрегатот, по правило, се поставува во просторот за филтровентилациониот уред. Како дополнителен извор на напојување со електрична енергија, молат да се користат акумулатори, чиј капацитет треба да овозможи најмалку 20 часови напојување на помошното осветление.

3. Електрични инсталации на јака струја**Член 227**

Во просториите на засолништето можат да се поставуваат кабли, изолирани спроводници и друга електрична опрема, што според важечките југословенски стандарди е дозволена за употреба во влажни простории.

Член 228

Осигурување на струјните кола се изведува, по правило, со осигурувачи со топливи влошки. Осигурувачите треба да се обележени со натписи со назив на струјното коло што го осигуруваат.

Член 229

Прекинувачите на основното осветление со својот облик или со погодна означување мораат да се разликуваат од прекинувачите на инсталацијата на помошното осветление.

4. Електрична инсталација на слаба струја**Член 230**

Во секое засолниште треба да се предвиди телефонски и антенски приклучок. Инсталациите на тие приклучоци треба да бидат водотесно изведени.

5. Заштитни карактеристики**Член 231**

Спроведувањето на електрични водови низ надворешните видови на засолништето, како и низ водовите на просториите во засолништето што можат да бидат контаминирани, треба да се изведат херметички.

Член 232

Арматурите на светилките треба да се такви што да го штитат светлосниот извор од механички оштетувања и да ја спречат повредата на лицата од скршени парчиња на светлосниот извор.

Член 233

Спроводните делови на уредите што нормално не се под напон треба да се поврзат со посебен заштитен спроводник со системот за заштита од превисок напон на допир.

Инсталацијата на засолништето во состав на објект, заради заштита од превисок напон на допир, треба да се врзе со посебен подземен вод на постојниот заземјувач на објектот во кој се наоѓа засолништето.

Во засолништето надвор од објектот треба да се изведе посебен заземјувач.

XIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**Член 234**

Постојните опремени засолништа се распоредуваат во соодветниот вид според отпорноста предвидена во член 5 на овој правилник, независно од големината на засолнишниот простор.

Член 235

Постојните опремени засолништа чија отпорност е 0,36 kр/cm² или поголема а помала од 1 kр/cm², се распоредуваат во засолништа за дополнителна заштита, независно од големината на засолнишниот простор.

Член 236

Постојните неопремени засолништа и засолништата што на денот на влегувањето во сила на овој правилник се во изградба, независно од големината на засолнишниот простор, се распоредуваат во соодветниот вид според отпорноста предвидена во член 5 на овој правилник, ако се опремаат со инсталациите, уредите и опремата, што се пропишани во член 8 на овој правилник.

Ако засолништата од став 1 на овој член имаат претфилтери од чакал, во системот за проветрување мора да се вгради додатен механички претфилтер за фина прав пред филтерот за колективна заштита.

Член 237

Ако постојните засолништа не можат да се распоредат во смисла на одредбите на чл. 234 до 236 од овој правилник не се сметаат како засолништа.

Член 238

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за техничките нормативи за изградба на засолништа („Службен лист на СФРЈ“, бр. 31/75).

Член 239

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

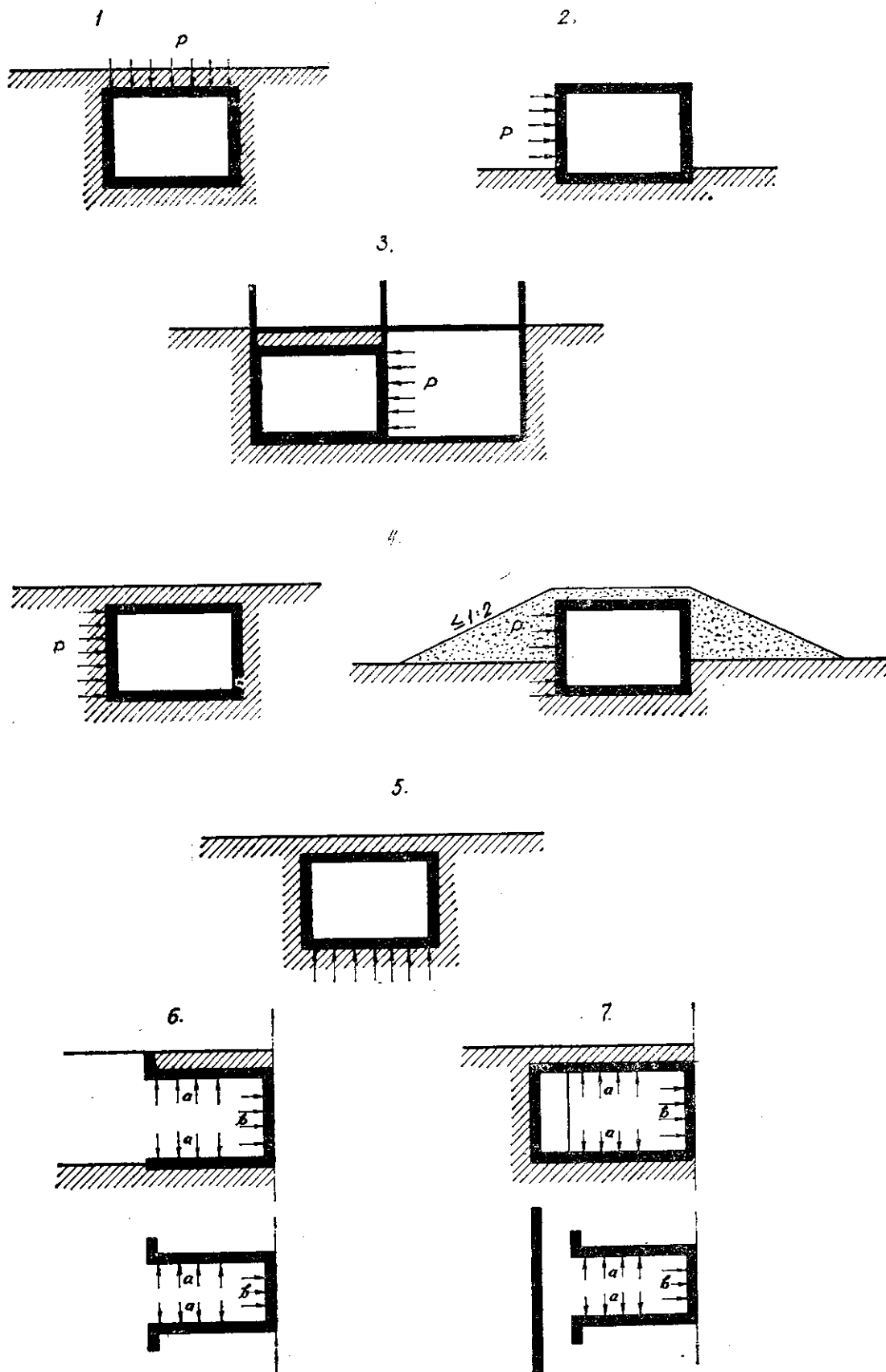
Р. в. п. бр. 12

23 февруари 1976 година.

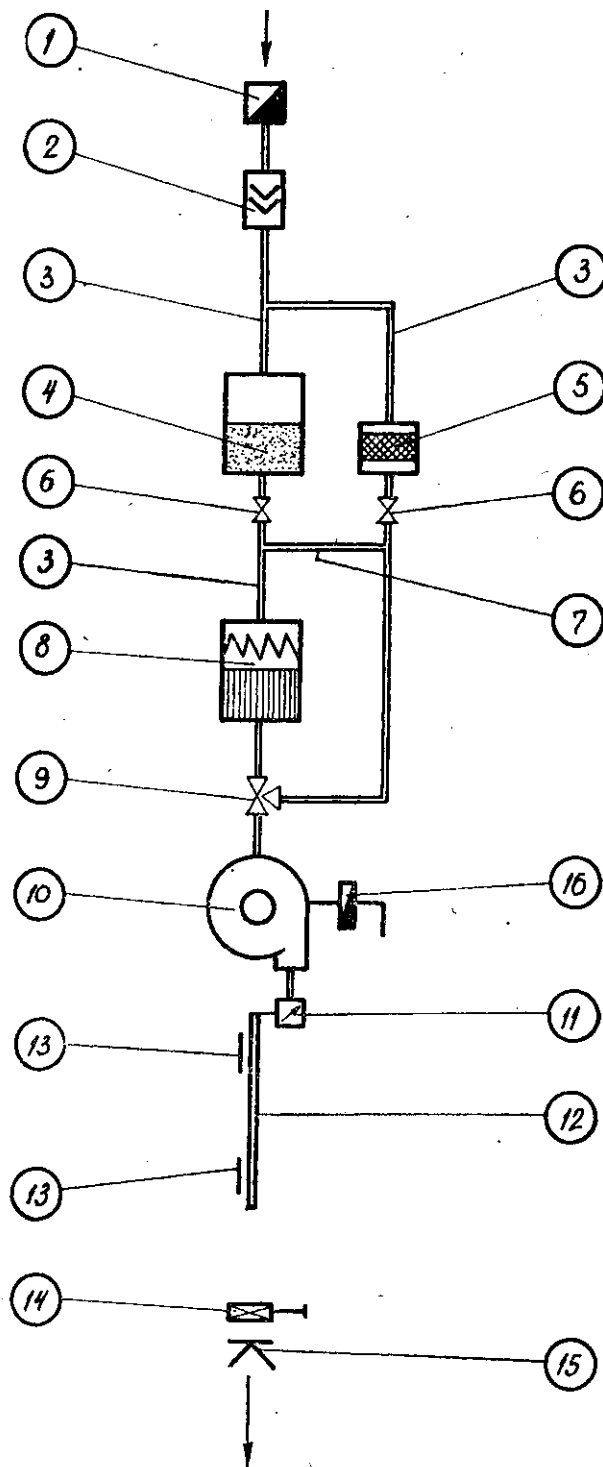
Белград

Сојузен секретар
за народна одбрана
генерал на армија,
Никола Љубичиќ, с. р.

Цртеж бр. 1
ШЕМИ НА ОПТОВАРУВАЊЕТО

Цртеж бр. 2

РАСПОРЕД НА СИСТЕМОТ ЗА ПРОВЕТРУВАЊЕ НА ЗАСОЛНИШТЕТО

1. Шмукален отвор 2. Противударен вентил 3. Доводни цевки 4. Песочен претфилтер 5. Филтер за груба прав 6. Врзотворачки вентил 7. Обиколувачки цсвовод 8. Колективен филтер 9. Вентил за промена на начинот на проветрување 10. Вентилатор 11. Мерач на протокот 12. Цсвовод за распределба 13. Анемостат 14. Шибен за воздух 15. Противударен вентил за регулирање на наспритисокот 16. Мерач на наспритисокот.

140.

Врз основа на член 19 од Законот за книговодството на организациите на здружениот труд („Службен лист на СФРЈ“, бр. 48/68, 56/69, 71/72, 32/75 и сојузниот секретар за финансии пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА СОДРЖИНАТА НА ОДДЕЛНИ ПОЗИЦИИ ВО БИЛАНСИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА ЗДРУЖЕНИОТ ТРУД

Член 1

Во Правилникот за содржината на одделни позиции во билансите на организациите на здружениот труд („Службен лист на СФРЈ“, бр. 18/73, 53/73, 17/74, 5/75 и 36/75) во член 3 став 1 на крајот се додаваат записка и зборовите: „со тоа што пресметката на девизите се врши според средниот дневен курс важечки на 31 декември на годината за која се составува завршната сметка“.

Член 2

По член 6 се додава нов член 6а, кој гласи:

„За претпријатијата, погоните и деловните единици во странство образецот Биланс на состојбата се пополнува според одредбите на овој правилник, со тоа што се искажуваат:

— под ред. бр. 7, 46, 96, 97, 99, 100, 102, 104, 128 и 155 — износите од деловните односи во Југославија;

— под редниот број 30 — износот на интерните купувачи во Југославија — соосновачи;

— под редниот број 35 — износот на интерните купувачи во странство — соосновачи;

— под ред. бр. 98 и 101 — износите на кредитите добиени од странски банки и од странски правни и физички лица;

— под ред. бр. 165 и 166 — износите на влоговите на основачите;

— под редниот број 130 — износот на деловните средства од делот на добивката што можел и што не можел да се трансферира во Југославија, износот на обврските за трансфер на добивката на основачите на претпријатието од Југославија и износот на обврските спрема доверителите во Југославија — основачи на претпријатието.

Под ред. бр. 14, 15, 36, 37, 38, 49, 53, 54, 132 и 133 — не се искажуваат податоци.“

Член 3

По член 11 се додава нов член 11а, кој гласи:

„За претпријатијата, погоните и деловните единици образецот Биланс на успехот се пополнува според одредбите на овој правилник, со тоа што се искажуваат:

— под редниот број 3 — и надоместите за користење на сопствен патнички автомобил за службени потреби;

— под редниот број 20 — износот на расходите и на бруто личните доходи и другите давања од доходот за претставништвата и делегатите во странство, ако пращањето на покривањето на расходите за претставништвата и делегатите со општ акт или со посебна одлука не е определено поинаку;

— под редниот број 40 — износот на трошоците што според прописите на домицилната земја се покриваат од добивката;

— под редниот број 41 — износот на даноците и на другите фискални обврски од вкупниот приход;

— под редниот број 45 — износот на данокот на добивка;

— под редниот број 46 — износот за лични доходи на странски и домашни работници;

— под редниот број 47 — износот за други лични примања на домашни и странски работници;

— под редниот број 48 — износот на делот од добивката што им припаѓа на странските деловни партнери;

— под редниот број 50 — износот на делот од добивката за резерви;

— под редниот број 56 — износот на делот од добивката за други намени за кои задолжително се издвојува дел од добивката според прописите на домицилната земја;

— под редниот број 58 — износот на делот од добивката што му се припишува кон основачкиот влог, делот од добивката за трансфер во Југославија по обврската во смисла на член 8 став 1 точка 5 од Законот за основање претпријатија во странство и делот на остатокот од добивката за трансфер во Југославија што им припаѓа на основачите од Југославија;

— под редниот број 83 — износот за покрите на загубата на товар на резервите;

— под редниот број 84 — износот за покрите на загубата на товар на влогот на деловните партнери од странство;

— под редниот број 85 — износот за покрите на загубата на товар на влогот на основачите на претпријатието од Југославија;

— под редниот број 86 — износот за покрите на загубата на товар на доверителите и износот за покрите на загубата на товар на другите извори.

Под ред. бр. 9, 12, 27, 32, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 57, 82, 87, 88 и 89 — не се искажуваат податоци“

Член 4

По член 12 се додава нов член 12а, кој гласи:
„За претпријатијата, погоните и деловните единици во странство во образецот Биланс на успехот, во делот „Посебни податоци“ се искажуваат податоци само под следните ред. бр. и тоа: 1, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 17, 28, 29, 30, 31, 33 и 34, со тоа што под редниот број 10 се искажува просечниот број на вработените работници од Југославија врз база на вкalkулираните часови на работата, а под редниот број 11 — просечниот број на вработените странски работници врз база на вкalkулираните часови на работата.“

Член 5

Член 24 се брише.

Член 6

Овој правилник се применува и врз завршната сметка за 1975 година.

Член 7

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр 3093/1

10 март 1976 година

Белград

Заменик-сојузен секретар
за финансии.

Божидар Радновиќ, с. р.

141.

Врз основа на член 25 од Законот за здравствената исправност на животните намирници и на предметите од општа употреба, („Службен лист на СФРЈ“, бр. 71/72 и 52/73), во согласност со претседателот на Сојузниот комитет за земјоделство и со сојузниот секретар за пазар и цени, претседателот на Сојузниот комитет за здравство и социјална заштита пропишува

П Р А В И Л Н И К

ЗА МИНИМАЛНИТЕ УСЛОВИ ВО ПОГЛЕД НА ХИГИЕНСКАТА ИСПРАВНОСТ НА ДИЕТАЛНИТЕ НАМИРНИЦИ

Член 1

Диеталните намирници што се пуштаат во промет во Југославија мораат во поглед на хигиенската исправност да им одговараат на минималните услови пропишани со овој правилник.

Член 2

Како диетални намирници, во смисла на овој правилник, се сметаат намирниците наменети за исхрана на лица кај кои е изменет нормалниот процес на асимилацијата или метаболизмот или за исхрана на лица кај кои е потребно да се постигне определено дејство со контролирана употреба на намирниците, а кои поради посебниот состав или изменетите физички, хемиски, биолошки или други својства во процесот на производството битно се разликуваат од другите истовидни животни намирници.

Член 3

Ако за одделни диетални намирници со овој правилник не е пропишано поинаку, забрането е вештачко бојосување, конзервирање со хемиски средства, со јонизирачко или ултравиолетово зрачење, заблажување со вештачки средства, како и додавање на стабилизатори, антиоксиданси, ароми, емулгатори, биолошки активни супстанции и други хемиски средства чија употреба не е изречно дозволена со овој правилник.

Член 4

Бојата, вкусот и миризбата на диеталните намирници мораат да бидат својствени на суровините од кои се произведуваат.

Суровините, додатците (адитивите), витамините и минералните соли, што се употребуваат во производството на диеталните намирници, мораат во поглед на здравствената исправност и составот да ги исполнуваат условите што се пропишани со поблиските прописи за здравствената исправност на одделни животни намирници, односно условите пропишани во Југословенската фармакопеја, ако со овој правилник не е пропишано поинаку.

Член 5

Диеталните намирници не смеат да содржат остатоци од антибиотици, хормони и органски растворувачи, како ниту микотоксини ниту нивни разградни производи.

Храната за досенчиња и деца до три години возраст (детска храна) не смее да содржи нитрати, нитрити ниту триптички инхибитори (од маслодајќи и леѓуминози), освен храната приготвена со додаток на спанаќ што смее да има најмногу 20 mg нитрати сметано на еден килограм готова храна како фабрички производ.

Во производството на храна за доенчиња до 12 недели возраст не смеат да се употребуваат додатоци, освен лецитин кој може да се додаде најмногу 0,5 g на 100 g готов оброк и лимонска киселина која може да се додаде најмногу 0,3 g на 100 g готов оброк.

Член 6

Диеталните намирници можат да се пуштаат во промет само во оригинално пакување на производителот. Брз секое пакување мора да биде отпечатена ознаката: „Диетален производ“.

Ако со овој правилник не е пропишано поинаку, на обвивката на диеталната намирница, врз садот во кој се наоѓа намирницата, врз декларацијата на пакувањето на намирницата, во листот на јадењата или на друго погодено место, мораат да се наоѓаат следните податоци:

- 1) назив и намена на производот;
- 2) назив, име и седиште на производителот;
- 3) датум на производството (ден, месец и година);
- 4) рок на траењето на производот;
- 5) нето количество (тежина, зафатнина) на производот;
- 6) содржина, количество и вид, односно потекло на состојките што на производот му даваат диетални својства;
- 7) хемиски состав на производот во 100 g;
- 8) калориска вредност на 100 g од производот;
- 9) број на оброци и количество на одделни оброци;
- 10) видови и количества на употребените додатоци;
- 11) упатство за начинот на употреба и за начинот на чување на производот.

Дозволено е отстапување од означените нето количества на одделни оригинални пакувања, во границите пропишани за сродните недиеални намирници (чоколада, кекс, бонбони, млеко во прав и сл.).

Член 7

Диеталните намирници наменети за исхрана на доенчиња и деца до 3 години возраст мораат да содржат енергетски, градивни и заштитни материи во определено количество и во определен однос според физиолошките потреби на доенчињата до 12 месеци, односно на децата до 3 години возраст. Тие намирници мораат да бидат произведени така што да овозможуваат задоволителен степен на сварливост и физиолошко искористување во организмот.

Член 8

Детската храна може да се произведува од:

- 1) млеко, производи од млеко, одделни состојки од млеко;
- 2) белтачини и масти од растително потекло;
- 3) жита производи од жита и од соја;
- 4) месо, риба и јајца, белтачини и производи богати со белтачини;
- 5) масла, хидрирани масла и маснотија од растително потекло;
- 6) овошје, зеленчук и нивни преработки;
- 7) мед, шеќер и други природни средства за заблажување;
- 8) две или повеќе суровини од точ. 1 до 7 на овој став.

Детската храна може да се произведува во течен, кашест, исушен (дехидриран, лиофилизиран и сл.) и печен облик.

На детската храна можат да ѝ се додаваат витамини, минерални материи и аминокиселини, како и определени додатоци во количествата пропишани во Листата на дозволените додатоци за детската храна, што е отпечатена кон овој правилник и е негов составен дел.

Член 9

Храната за доенчиња во течен облик не смее да содржи покрупни, нерастворливи честици (грутчиња, зрнца и сл.) и мора да биде произведена така што да може брзо и лесно да се приготви и без тешкотии да минува низ отворот на цицалка.

Детската храна произведена од претходно варени и исушени, или на друг згоден начин приготвени жита (пченка, пченица, јачмен, зоб, ориз и др.) и производи од жита, не смее да има остатоци на средства за лупење и полирање, ниту делови од лушпи.

Количеството, во солна киселина нерастворливи, минерални материи не смее да преминува 0,10%.

Во печените производи, количеството, во вода растворливи, јаглени хидрати настанати со разградување на скроб во процесот на печењето или со ензиматска разградба, не смее да биде пониско од 12%.

Содржината на влага не смее да биде поголема од:

- 1) 5% во кекс и во сродни производи;
- 2) 6% во млеко во прав;
- 3) 7% во храна со зеленчук, што се приготвува брзо (инстант храна).

Член 10

Детската храна не смее да содржи во готов оброк повеќе од:

- 1) 0,10 ppm арсен;
- 2) 0,05 ppm кадмиум;
- 3) 0,10 ppm олово;
- 4) 0,01 ppm жива.

Член 11

Диеталните намирници наменети за исхрана на доенчиња и деца до три години возраст во поглед на бактериолошката исправност, како оригинални фабрички производи, мораат да им одговараат на следните услови:

а) дехидрираната детска храна што се приготвува со варење пред употребата, не смее да содржи:

1) бактерии од Salmonella вид	во 50 g (ml),
2) коагулаза на позитивна стафилокока	во 0,10 g (ml),
3) сулфиторедувачки клостридии	во 0,10 g (ml),
4) Proteus видови	во 0,10 g (ml),
5) Esherichia соли	во 0,10 g (ml),
6) Streptococcus beta haemoliticus	во 0,10 g (ml),
7) колиформни бактерии	во 0,01 g (ml),
8) вкупен број на бактерии контаминенти	50.000 во 1 g (ml);

б) готовата детска храна што не се вари пред употребата, не смее да содржи:

1) бактерии од Salmonella вид	во 50 g (ml),
2) коагулаза на позитивна стафилокока	во 1 g (ml),
3) сулфиторедувачки клостридии	во 0,10 g (ml),
4) Proteus видови	во 0,10 g (ml),
5) Streptococcus beta haemoliticus	во 0,10 g (ml),

- 6) колиформни бактерии во 0,10 g (ml),
 7) вкупен број на бактерии кон-таминанти: 30.000 во 1 g (ml),
 8) мувла во 1 g (ml);

в) млекото во прав што се пушта во промет како детска храна и што се користи за изработка на детска храна, покрај исполнувањето на условите од одредбата под б) од овој член, не смее да содржи во директниот микроскопски препарат повеќе од 20.000.000 бацили во 1 ml реституирано млеко;

г) готовата детска храна во течен или кашест облик во херметички затворени садови мора по инкубацијата во траење од 7 дена на температура од 37°C да ги задржи непроменети физичките, хемиските и органолептичките својства, а во 1 g (ml) не смее да содржи повеќе од 100 бактерии.

Член 12

Храната за доенчиње не смее да содржи остатоци од пестициди во количества поголеми од 0,001 ppm.

Диеталните намирници наменети за исхрана на деца над 12 месеци возраст што се приготвени од млеко, или во кои млекото е во претежно количество, или се изработени од жита и од производи од жита, со додаток на овошје, зеленчук или месо, можат да се пуштаат во промет само ако остатоците од пестициди во тие намирници, сметано на обликот во кој им се даваат на децата, не ги применуваат следните количества:

- 1) Aldrin — — — — — 0,001 ppm,
- 2) DDT и metaboliti — — — — — 0,003 ppm,
- 3) Dieldrin — — — — — 0,001 ppm,
- 4) Forat — — — — — 0,001 ppm,
- 5) HCH (Alfa + Beta) — — — — — 0,002 ppm,
- 6) Heptahlor — — — — — 0,001 ppm,
- 7) Lindan — — — — — 0,002 ppm.

Сите други пестициди можат да се најдат најмногу во количество, што е десет пати пониско од количеството што за најсличната намирница е определено со прописот за максимално дозволените количества на пестициди во животните намирници.

Член 13

Храната за доенчиња што се пушта во промет заради замена на женино млеко во исхраната на доенчиња, мора да ги содржи најмалку следните количества на витамини и минерални материи, сметано на 100 вкупни калории, и тоа:

а) витамини:

- 1) витамин А од 250 до 750 I.E.,
- 2) витамин D од 60 до 100 I.E.,
- 3) витамин Е 0,3 I.E.,
- 4) витамин В 0,025 mg,
- 5) витамин В₂ 0,06 mg,
- 6) витамин В₆ 0,3 mg,
- 7) витамин В₁₂ 0,050 mg,
- 8) витамин В₁₂ 0,15 mcg (микрограм)
- 9) витамин С 10 mg,
- 10) витамин Н 5 mcg,
- 11) фолна киселина од 4 до 10 mcg,
- 12) ниацин-амид 0,25 mg;

б) минерални материи во облик погоден за добра ресорпција:

- 1) калциум — — — — — 50 mg,
- 2) фосфор — — — — — 25 mg,
- 3) натриум — — — — — од 20 до 80 mg,
- 4) калиум — — — — — од 80 до 200 mg,
- 5) хлор — — — — — од 60 до 160 mg,
- 6) магнезиум — — — — — 6 mg,
- 7) железо — — — — — 1 mg,
- 8) јод — — — — — 5 mcg,
- 9) бакар — — — — — 60 mcg,
- 10) манган — — — — — 100 mcg.

Тежинскиот однос на калциумот спрема фосфорот не смее да биде помал од 1,2 : 1 ниту поголем од 2,0 : 1.

Член 14

Храната за доенчиња што се пушта во промет заради замена на женино млеко во исхраната на доенчиња, мора да содржи, сметано на 100 вкупни калории, најмалку 1,8 g белтацини, што според хранливата вредност одговараат најмалку 70% од биолошката вредност на јајцата.

Храната за доенчиња мора да има најмалку 300 mg линолеати во облик на триглицериди сметано на 100 вкупни калории и најмалку 15% калории што потекнуваат од масти, сметано на целокупната калорија.

Аминокиселините што се додадени на храната за доенчиња мораат да бидат исклучиво во природен L — облик, освен метионинот што може да биде и во DL — облик.

Член 15

Ако храната од чл. 13 и 14 од овој правилник не содржи некоја од пропишаните материи, или не ја содржи во определеното количество, во декларацијата на оригиналното пакување, во истакнато место, мора да стои предупредување дека односниот производ не може да се користи како единствен извор на хранливи материи и дека исхраната на доенчето мора да се дополни со оние состојки што недостигаат во производот.

Член 16

Како диетални намирници наменети за исхрана на лица кај кои е изменет нормалниот процес на асимилацијата или метаболизмот (шеќерна болест, патолошка здебеленост, ненормална слабост и др.), можат да се пуштаат во промет намирници чија диетална вредност се заснова врз намалувањето, ограничувањето или отстранувањето на белтацините, натриумот, маста, лепилото или јаглените хидрати, односно врз збогатување на намирниците со некои од тие материи.

Како диетални намирници наменети за лицата од став 1 на овој член се сметаат и замената за сол, замената за шеќер и вештачките средства за заблажување.

Член 17

Како диетални намирници со намалена содржина на јаглени хидрати можат да се пуштаат во промет намирници што содржат 70% асимилирачки јаглени хидрати (без целулоза) во однос на истовидните намирници од нормален состав.

На намирниците од став 1 на овој член можат да им се додаваат фруктоза, ксилитол, манитол, сорбитол и сахарин, во количества вообичаени во производителската практика.

Член 18

Диеталните намирници наменети за исхрана на лица заболени од шеќерна болест мораат во поглед

на содржината на масти, јаглени хидрати и вкупната калориска вредност да им одговараат на следните услови;

1) тежинскиот однос на штетните шеќери (d-гликоза, дисахариди, инвертен шеќер и штетен скроб — амидон) не смее да биде поголем од 8 g на 100 g готов производ;

2) намирниците произведени од жита (леб, печиво, тестенини, слатки, кекс и др.) мораат да имаат за 30% помалку сварливи јаглени хидрати (без целулоза) од истовидните намирници од нормален состав;

3) процентот на калориите добиени од масти не смее да преминува 35% од целокупната калориска вредност на готовиот производ;

4) количеството на додадената фруктоза, ксилитол, манитол и сорбитол не смее да влијае врз зголемувањето на калориската вредност на намирницата од нормален состав.

Во производството на намирниците од став 1 на овој член може да се користи сахарин, а во производството на мармалад и џемови што се наменети за исхрана на дијабетичари — и калиум-сорбат во количество од 0,1 g на 100 g готов производ.

Во производството на намирници наменети за исхрана на лица заболени од шеќерна болест е забрането да се употребува d-гликоза, дисахариди, инвертен шеќер и скробен сируп.

Член 19

Под називот „Замена за шеќер (сахароза)“ можат да се пуштаат во промет и да се употребуваат во производството на диетални намирници, поединечно или во мешаница со дозволени вештачки средства за заблажување, следните производи:

Член 20

Декларацијата на диеталните намирници наменети за исхрана на лица заболени од шеќерна болест и декларацијата на диеталните намирници со намалено количество на јаглени хидрати, покрај податоците од член 6 на овој правилник, мораат да содржат и податоци за видот и количеството на употребените средства за заблажување како замена за шеќер, и исхраната на заболените лица што ги користат тие намирници мора да биде под надзор на лекар.

Во упатството за употреба на намирниците произведени со замена за шеќер, мора да се наведе кое количество од односната намирница смее да се употреби количеството на конзумираниот ксилитол и манитол да не премине 15 g, а количеството на фруктоза и сорбитол 60 g, поединечно или заедно, во повеќе оброци дневно.

Член 21

Како диетални намирници со намалена содржина на натриум можат да се пуштаат во промет намирниците што во јастива состојба не содржат повеќе од 120 mg натриум пресметано на 100 g намирница.

Како диетални намирници со ограничена содржина на натриум можат да се пуштаат во промет намирници што во јастива состојба не содржат повеќе од 50 mg натриум на 100 g намирница.

Член 22

Под називот „Замена за кујнска сол“ можат да се пуштаат во промет диетални намирници добиени од материји што, во изворен облик и како готови

производи, според чистотата им одговараат на условите пропишани во Југословенската фармакопеја, и тоа:

1) калиум сулфат, моно-калиум фосфат, калиумови или амониумови соли на адипинска, фосфорна, млечна, хлороводородна, лимонска, оцетна или винска киселина;

2) магнезиумови соли на адипинска, фосфорна, млечна, лимонска, винска, оцетна или јаглена киселина — со тоа што да се помешани со една од солите од точка 1 на овој член, и мешаницата да не содржи повеќе од 20% катјони на магнезиум (mg⁺⁺) пресметано на вкупно присутните соли на калциум (Ca⁺⁺), на калиум (K⁺) или на амониум (NH⁺).

Член 23

Покрај податоците од член 6 на овој правилник, декларацијата на диеталните намирници со намалена или ограничена содржина на натриум мора да содржи и податок за содржината на натриум во милиграми на 100g намирница, а декларацијата на намирниците произведени со замена за кујнска сол, мора да содржи и податок за видот и количеството на додадената замена за кујнска сол, изразено во милиграми на катјони на 100g намирница.

Член 24

Како диетални намирници наменети за исхрана на лица со цревни нарушувања што се предизвикани од лепило (глутен), можат да се пуштаат во промет намирници произведени од жита или мешаници на жита што не содржат лепило или лепилото од нив е наполно отстрането.

Член 25

Диеталните намирници за лица над 60 години возраст мораат да имаат определени количества и во определен однос хранливи, заштитни и градивни материји, приготвени така што да овозможуваат оптимален степен на физиолошката искористеност во организмот и тоа:

1) најмалку 10,80g белтачини, што одговараат на најмалку 70% од биолошката вредност на јајца, сметано на 100 вкупни калории;

2) како извор на масни материји да содржат масло од сончотлед и масло од пченка;

3) процентот на калориската вредност на масните материји да не преминува 20% од вкупната калориска вредност на готовата намирница;

4) витамини и минерални материји во најзгоден облик за оптимална ресорпција, сметано на 100 вкупни калории, најмалку:

— витамин А	— — — — —	650	I.E.,
— витамин В ₁	— — — — —	0,22	mg,
— витамин В ₂	— — — — —	0,25	mg,
— витамин В ₃	— — — — —	0,30	mg,
— витамин В ₆	— — — — —	0,35	mg,
— витамин В ₁₂	— — — — —	1	mcg,
— витамин С	— — — — —	12,5	mg,
— витамин D	— — — — —	60	I.E.,
— витамин Е	— — — — —	0,5	I.E.,
— ниацин	— — — — —	2,15	mg,
— фосфор	— — — — —	130	mg,
— калциум	— — — — —	170	mg,
— железо	— — — — —	1,6	mg,
— јод	— — — — —	10	mcg,
— манган	— — — — —	50	mcg.

Содржината на натриумов хлорид во готова намирница може да изнесува до 1,2g на еден килограм јастива намирница.

Член 26

Како диетални намирници збогатени со белтачини можат да се пуштаат во промет намирници што содржат најмалку 10g сварливи белтачини на 100 калории.

Намирниците од став 1 на овој член мораат да им одговараат и на следните услови:

1) белтачините да содржат есенцијални аминокиселини во количество што според биолошката вредност одговара најмалку 80% од белтачината на јајцето, и односот на додадените аминокиселини да не го нарушува природниот однос на аминокиселините во организмот;

2) лактозата во белтачините на намирницата да не преминува 0.5%.

Член 27

Диеталните намирници произведени во Југославија до денот на влегувањето во сила на овој правилник, можат да се пуштаат во промет ако се произведени во согласност со прописите за здравствената исправност на животните намирници, што биле во сила пред влегувањето во сила на овој правилник.

Декларациите на диеталните намирници, што се затечени на залихи кај производителите на денот на влегувањето во сила на овој правилник а не им одговараат на условите предвидени со овој правилник, можат да се употребуваат најдолго една година од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 28

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 112
26 јануари 1976 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет за здравство
и социјална заштита,
Зора Томиќ, с. р.

ЛИСТА НА ДОЗВОЛЕНИТЕ ДОДАТОЦИ ЗА ДЕТСКА ХРАНА

Назив на додатокот	Дозволено количество на додатокот (сметано на готов јастив оброк)
1	2
1 Антиоксиданси:	
1.1 L — аскорбинска киселина и еквивалентно количество од нејзината Na и K сол (+)	до 0.05%
1.2 Алфа и други токофероли (+) (сметано на маст)	до 300 mg/kg маст
1.3 L — аскорбил палмитат (+)	до 0.002%
2 Емулгатори:	
2.1 Пречистен лецитин (+)	до 0.5%
2.2 Моно и диглицериди на масни киселини од јастиви масла	до 0.3%
3 Згуснувачи:	
3.1 Агар-агар (+)	до 65 mg
3.2 Трагант (од Astragalus вид) (+)	до 30 mg

1	2
3.3 Алгинати (натриумови и калиумови)	до 30 mg
3.4 Пектин, неамидиран (+)	до 1.0% (само за производи врз база на овошје)
3.5 Физички и еноиматски модифициран скроб (+)	до 6.0%
3.6 Брашно од семе на рогачки	до 0.2%
4 Ароми:	
4.1 Екстракт на ванила (ванилија) (+)	според вообичаената производителска практика
4.2 Природни ароми од основни суровини (+)	според вообичаената производителска практика
4.3 Ванилин (+)	до 0.007%
5 Средства за регулирање на pH вредност:	
5.1 L — млечна киселина и еквивалентни количества на нејзините Na и K соли (+)*	до 0.2%
5.2 Лимонска киселина и нејзини Na и K соли (+)	до 0.5%
5.3 Калиумов карбонат (+)	според вообичаената производителска практика
5.4 Калиумов хидрокарбонат (+)	според вообичаената производителска практика
5.5 Натриумов карбонат (+)	според вообичаената производителска практика
5.8 Натриумов хидрокарбонат (+)	според вообичаената производителска практика
5.7 Калциумов карбонат (+)	според вообичаената производителска практика
6 Ензими:	
6.1 Диастаза (+)	според вообичаената производителска практика
7 Бои:	
7.1 Бета каротин (С. I. 75. 810) (+)	до 0.03%
7.2 Карамел (+)	до 0.3%
7.3 Антоцијански бои	концентрати
8 Други додатоци:	
8.1 Натриумов хлорид (+)	до 0.25%
Забелешка: Додатоците означени со (+) смеат да се употребуваат во производството на храна за деца од 12 недели до 12 месеци возраст, со тоа што во една диетална намирница можат истовремено да се наоѓаат најмногу два додатока од истата функционална група.	
*) Да се води сметка на вкупното количество на јони на Na и K и за нивната рамнотежа.	

142.

Врз основа на член 45 точка 4 од Законот за заштита на населението од заразните болести што ја загрозуваат целата земја („Службен лист на СФРЈ“, бр. 2/74), претседателот на Сојузниот комитет за здравство и социјална заштита пропишува

П Р А В И Л Н И К ЗА УСЛОВИТЕ И НАЧИНОТ НА ИСКОПУВАЊЕ И ПРЕНЕСУВАЊЕ НА МРТОВЦИ

Член 1

Ископување и пренесување на мртовци преку граница или од територија на една република, односно автономна покраина на територија на друга република, односно автономна покраина се врши на начинот и под условите што се пропишани со овој правилник.

Член 2

При секое ископување на мртовци, без оглед на причината за смртта и начинот на закопот, мора да се изврши дезинфекција на сандакот со 5%-тен раствор на формалин, а гробницата и непосредната околина — со хлорна вар.

Ископување на леш на лице што умрело од дифтерија, дизентерија, колера, чума, црвен тифус, паратифус А, В и С, големи сипаници, заразна жолтица или жолта треска, а што било закопано во дрвен сандак, може да се врши дури по истекот на една година од денот на закопот.

Член 3

Лицата што работат на ископување на мртовци не смеат да имаат рани, струпи или сеченици, а за време на работата мораат да носат бела капа, маска на носот и устата направена од осумкратна газа, бел мантил, гумена престилка, гумени долги нараквици и гумени чизми.

Облеката и обувките од став 1 на овој член не смеат да се употребуваат за други цели и мораат да се дезинфицираат по секоја употреба.

Член 4

Мртвец што бил закопан може да се пренесува само во метален сандак што е ставен во дрвен сандак, без оглед на тоа со кое превозно средство се врши преносот. Ако мртвецот бил закопан во дрвен сандак, по ископувањето се става во метален сандак кој мора да се залепи и да се стави во дрвен сандак така што да не може да се поместува.

Останките од леш на лице што заради пренос се ископуваат по десет години од денот на закопот мораат да се сместат во метален или дрвен сандак.

Член 5

Лешот на лице што умрело од некоја заразна болест од член 2 став 2 на овој правилник, а што не било закопано, може да се пренесува само во затворен и залепен метален сандак кој е ставен во дрвен сандак. Лешот мора да биде завиткан во платно наплатено со 5%-тен раствор на карболна киселина или крезолна сапуница, а празнината на металниот сандак исполнета со струганица.

Лешот на лице што умрело од некоја заразна болест што не е наведена во член 2 став 2 од овој правилник или чија смрт настапила од други причини, а кое не било закопано, мора да биде сместен во дрвен сандак направен од тврдо дрво така што да може наполно да се затвори. Ако таквиот леш се пренесува со средства на јавниот сообраќај, мора да биде сместен во залепен метален сандак кој е ставен во дрвен сандак.

Член 6

Пренесување на мртовци со железница може да се врши само во посебен — затворен вагон. Во еден вагон можат да се пренесуваат и повеќе мртовци.

Ако мртвецот се наоѓа во затворена мртвечка кола, тој може да се превезува и во отворен железнички вагон.

Член 7

Пренесување на мртвец со брод може да се врши во посебно определен и одвоен бродски простор во кој не смее да се превезува ништо друго, освен предметите што спаѓаат во опремата на мртвецот.

Ако пренесувањето на мртвец се врши со брод што превезува патници, преносот може да се врши само во посебна кабина, односно во друга бродска просторија непристапна за патниците и во која не се превезуваат никакви други предмети.

Член 8

Пренесување на мртвец со авион во редовниот воздушен сообраќај може да се врши само во определен простор (багажник), под услов тој простор на погоден начин да е одвоен од просторот за багаж.

Пренесување на мртвец со посебен авион може да се врши и во патничката кабина, под услов мртвецот да е опремен на начинот пропишан во член 4, односно во член 5 од овој правилник.

Член 9

Пренесување на мртвец со автобус или со автомобил што служи за превоз на патници, односно со камион може да се врши само под услов со него истовремено да не се превезуваат патници ниту никаков друг товар, и мртвецот да е опремен на начинот пропишан во член 4 односно во член 5 од овој правилник.

Член 10

Ископување и опремување на мртвец, како и опремување на мртвец што не бил закопан, заради пренесување преку граница или од територија на една на територија на друга република, односно автономна покраина, може да се врши само во присуство на работник од надлежниот орган за работи на санитарната инспекција или друго лице што е овластено од тој орган.

По исклучок, опремување за пренесување на умрени воени лица и припадници на милицијата може да се врши во присуство на лекар од организацијата на здружен труд во која умрело лицето чиј леш се пренесува односно во присуство на воен или друг определен лекар.

Член 11

Пренесување на мртвец од странство во Југославија може да се врши само по претходно прибавено одобрение што го издава Сојузниот комитет за здравство и социјална заштита во согласност со Сојузниот секретаријат за внатрешни работи.

Лицето што бара одобрение за пренесување на мртвец од странство во Југославија е должно кон барањето да приложи доказ за смртта на лицето чиј пренос се бара. Во барањето за пренос на мртвецот мора да се наведе дали мртвецот бил закопан, како и местото, републиката, односно автономната покраина во која ќе биде закопан, превозното средство со кое ќе се изврши преносот и граничниот премин преку кој ќе се изврши преносот на мртвецот во Југославија.

Член 12

Ископување и опремување на мртвец, односно опремување на мртвец што не бил закопан, заради пренос од странство во Југославија или преку територијата на Југославија (во транзит) може да се

врши само во присуство на службено лице од надлежното дипломатско односно конзуларно претставништво на Југославија во државата од која се пренесува мртовецот

По исклучок, ако за ископување и опремување на мртовец прописите на државата од која се пренесува ги предвидуваат санитарните услови предвидени со овој правилник, како и присуство на надлежниот орган на таа држава, раководителот на надлежното дипломатско, односно конзуларно претставништво на Југославија може да одлучи службеното лице на претставништвото да не присуствува на ископувањето, односно опремувањето на мртовецот.

Член 13

Службеното лице од надлежниот орган, од организацијата на здружен труд, односно од дипломатското или конзуларното претставништво (чл. 10 и 12) што присуствува на ископувањето и опремувањето на мртовецот е должно да утврди дали се спроведени мерките пропишани со овој правилник.

Член 14

За пренесување на мртовец преку граница или од територија на една на територија на друга република, односно автономна покраина е потребна спроводница што се издава на образецот што е отпечатен кон овој правилник и е негов составен дел.

Спроводницата за пренесување на мртовец од територија на една на територија на друга република, односно автономна покраина и спроводницата за пренесување на мртовец од Југославија во странство ги издава органот на управата надлежен за работите на санитарната инспекција чиј работник, односно друго овластено лице присуствувало на ископувањето и опремувањето на мртовецот.

Ако пренесувањето на мртовец се врши од воена единица или единица на милицијата во која умрело лицето чиј леш се пренесува, спроводницата за пренесување на мртовецот ја издава определен лекар на таа единица што присуствувал на опремувањето на мртовецот.

Спроводницата за пренесување на мртовец од странство заради закоп во Југославија, односно во транзит преку Југославија ја издава надлежното дипломатско, односно конзуларно претставништво на Југославија во државата од која се врши пренесувањето на мртовецот.

Спроводницата за пренесување на мртовец во транзит преку Југославија се издава врз основа на одобрение за пренесување издадено од државата од која се изнесува мртовецот и државата во која се пренесува мртовецот заради закоп.

Член 15

Лицето што пренесува мртовец од странство заради закоп во Југославија е должно за издаденото одобрение за пренесување, за датумот на пренесувањето и за местото од каде ќе се пренесе мртовецот да го извести надлежното дипломатско односно конзуларно претставништво на Југославија во државата од која се пренесува мртовецот, пред присталување кон опремувањето на мртовецот.

Член 15

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 558

4 февруари 1976 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет за
здравство и социјална
заштита,

Зора Томиќ, с. р.

(штембил на органот што ја издал спроводницата)

Образец на спроводницата за пренесување на мртовец
(формат 210 × 297 mm)

СПРОВОДНИЦА ЗА ПРЕНЕСУВАЊЕ НА МРТОВЕЦ

А. Податоци за мртовецот:

1. Семејно (за мажени жени и моминско), татково и родено име
2. Ден, месец, година, место и земја на раѓањето
3. Државјанство
4. Час, ден, месец, година, место и земја кога и каде настапила смртта
5. Причина за смртта (на латински и народен јазик)
6. Дали мртовецот бил закопан (да — не)*

Б. Други податоци:

1. Место, република (автономна покраина), односно земја во која се пренесува мртовецот
2. Превозно средство со кое ќе се изврши превозот и начин на превозот
3. Место на преминување на државната граница
4. Начин на кој е утврден идентитетот на мртовецот
5. Број на одобрението за пренесување на мртовецот и назив на органот што го издал одобрението
6. одобрението издадено на барање од:
7. Пренесување на мртовецот се врши во придружба на:

Бидејќи причината за смртта е заразна — болест, болест што не е заразна,* опремувањето на мртовецот е извршено на начинот пропишан во член — од Правилникот за условите и начинот на ископување и пренесување на мртовци (метален — дрвен — метален и дрвен саидак)*.

(датум на издавањето на спроводницата)

М.П.

*) Непотребното да се прецрта

(потпис на издавачот на спроводницата)

143.

Врз основа на член 11 став 5 од Законот за основање претпријатија во странство („Службен лист на СФРЈ“, бр. 39/72 и 13/73), во врска со член 19 од Законот за книговодството на организациите на здружениот труд („Службен лист на СФРЈ“ бр. 48/68, 56/69, 71/72, 32/75 и 8/76) сојузниот секретар за финансии издава

НАРЕДБА

ЗА ИЗМЕНА НА НАРЕДБАТА ЗА ПОДАТОЦИТЕ ВО ИЗВЕШТАИТЕ ЗА РАБОТЕЊЕТО НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА ВО СТРАНСТВО

1. Во Наредбата за податоците во извештаите за работењето на претпријатијата во странство

(„Службен лист на СФРЈ“, бр 7/76) точка 3 се менува и гласи:

„3. Анализата на работењето на претпријатијата во странство (точка 2 под 2) и одлуката на органот на управувањето на основачите на претпријатијата, односно на учесниците (точка 2 под 3) се доставуваат до народната банка на републиката, односно народната банка на автономната покраина и до Службата на општественото книговодство, на чие подрачје е седиштето на основачите на претпријатијата, односно на учесниците, во по еден примерок, а образецот Д во по три примероци. во роковите утврдени во член 17а од Законот за книговодството на организациите на здружениот труд, односно во рок од 30 дена од денот на истекот на роковите од чл. 13 и 15 од тој закон.“

Во роковите од став 1 на оваа точка до народната банка на републиката, односно народната банка на автономната покраина се доставува со одлуката на органот на управувањето на основачите на претпријатијата, односно на учесниците и периодичната пресметка, односно завршната сметка, во три примероци.“

2. Оваа наредба се применува и на завршната сметка за 1975 година.

3. Оваа наредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 3223/1
15 март 1976 година
Белград

Заменик-сојузен секретар
за финансии
Божидар Радуновиќ, с. р.

144.

Врз основа на член 3 став 1 од Законот за боречкиот додаток („Службен лист на СФРЈ“, бр. 67/72), претседателот на Сојузниот комитет за прашања на борците и воените инвалиди издава

НАРЕДБА

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ОСНОВАТА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА БОРЕЧКИОТ ДОДАТОК ВО 1976 ГОДИНА

1. Основата за определување на боречкиот додаток во 1976 година се утврдува во износ од 3.060 динари.

2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 301/1
12 март 1976 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет
за прашања на борците
и воените инвалиди,
Мара Радик, с. р.

145.

Врз основа на член 24 став 1 од Законот за основните права на носителите на „Партизанска споменица 1941“ („Службен лист на СФРЈ“, бр. 67/72 и 40/73), претседателот на Сојузниот комитет за прашања на борците и воените инвалиди издава

НАРЕДБА

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПРОСЕЧНИОТ МЕСЕЧЕН ЛИЧЕН ДОХОД ВО ЈУГОСЛАВИЈА ЗА 1975 ГОДИНА

1. Просечниот месечен личен доход во Југославија за 1975 година се утврдува во износ од 3.060 динари.

Утврдениот износ на просечниот месечен личен доход од став 1 на оваа точка служи за утврдување на додатокот кон пензијата и на постојаното месечно парично примање за 1976 година според Законот за основните права на носителите на „Партизанска споменица 1941“.

2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 302/1
12 март 1976 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет
за прашања на борците
и воените инвалиди,
Мара Радик, с. р.

146.

Врз основа на член 13 став 4 од Законот за основните права на лицата одликувани со Орден на народен херој („Службен лист на СФРЈ“, бр. 67/72 и 21/74), претседателот на Сојузниот комитет за прашања на борците и воените инвалиди издава

НАРЕДБА

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПРОСЕЧНИОТ МЕСЕЧЕН ЛИЧЕН ДОХОД ВО ЈУГОСЛАВИЈА ЗА 1975 ГОДИНА

1. Просечниот месечен личен доход во Југославија за 1975 година се утврдува во износ од 3.060 динари.

Утврдениот износ на просечниот месечен личен доход од став 1 на оваа точка служи за утврдување на додатокот кон пензијата и на постојаното месечно парично примање за 1976 година според Законот за основните права на лицата одликувани со Орден на народен херој.

2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 303/1
12 март 1976 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет
за прашања на борците
и воените инвалиди,
Мара Радик, с. р.

147.

Врз основа на член 25 став 1 од Законот за основните права на борците од Шпанската националноослободителна и револуционерна војна од 1936 до 1939 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 67/72 и 40/73), претседателот на Сојузниот комитет за прашања на борците и воените инвалиди издава

НАРЕДБА

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПРОСЕЧНИОТ МЕСЕЧЕН ЛИЧЕН ДОХОД ВО ЈУГОСЛАВИЈА ЗА 1975 ГОДИНА

1. Просечниот месечен личен доход во Југославија за 1975 година се утврдува во износ од 3.060 динари.

Утврдениот износ на просечниот месечен личен доход од став 1 на оваа точка служи за утврдување на додатокот кон пензијата и на постојаното месечно парично примање за 1976 година според Законот за основните права на борците од Шпанската националноослободителна и револуционерна војна од 1936 до 1939 година.

2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 304/1
12 март 1976 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет
за прашања на борците
и воените инвалиди,
Мара Радик, с. р.

148.

Врз основа на член 39 став 2 од Законот за воените инвалиди („Службен лист на СФРЈ“, бр. 67/72), претседателот на Сојузниот комитет за прашања на борците и воените инвалиди издава

НАРЕДБА

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ИЗНОСОТ НА ЛИЧНАТА И СЕМЕЈНАТА ИНВАЛИДНИНА И ОРТОПЕДСКИОТ ДОДАТОК ВО 1976 ГОДИНА

1. Личната и семејната инвалиднина и ортопедскиот додаток се зголемуваат почнувајќи од 1 јануари 1976 година за 24%, и така зголемени изнесуваат:

1) личната инвалиднина, и тоа:

а) на воените инвалиди од I до VII група, месечно:

Група	Динари
I	4.607
II	3.338
III	2.525
IV	1.865
V	1.328
VI	823
VII	557

б) на воените инвалиди од VIII до X група, во еднокретен годишен износ:

Група	Динари
VIII	3.215
IX	2.413
X	1.614

2) семејната инвалиднина, и тоа:

	Динари
а) за еден член на семејството, годишно	3.393
б) за секој натамошен член на семејството, што е соживател на инвалиднината, годишно	1.696
в) зголемената семејна инвалиднина (член 30 од Законот за воените инвалиди), месечно	451

3) ортопедскиот додаток месечно, и тоа:

а) за прв степен телесно оштетување	1.333
б) за втор степен телесно оштетување	1.017
в) за трет степен телесно оштетување	655
г) за четврти степен телесно оштетување	316

2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 305/1
12 март 1976 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет
за прашања на борците
и воените инвалиди,
Мара Радик, с. р.

149.

Врз основа на член 39 став 2 од Законот за воените инвалиди („Службен лист на СФРЈ“, бр. 67/72), претседателот на Сојузниот комитет за прашања на борците и воените инвалиди издава

НАРЕДБА

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ИЗНОСОТ НА ДОДАТОКОТ ЗА НЕГА И ПОМОШ ОД СТРАНА НА ДРУГО ЛИЦЕ ВО 1976 ГОДИНА

1. Дополнокот за нега и помош од страна на друго лице изнесува месечно почнувајќи од 1 јануари 1976 година, и тоа:

	Динари
1) на воен инвалид распореден во прв степен на додаток	3.978
2) на воен инвалид распореден во втор степен на додаток	3.060
3) на воен инвалид распореден во трет степен на додаток	2.142

2. Оваа наредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 306/1
12 март 1976 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет
за прашања на борците
и воените инвалиди,
Мара Радик, с. р.

150.

Врз основа на член 59 став 1 во врска со член 13 од Законот за внесувањето и растурањето на странски средства за масовно комуницирање и за странската информативна дејност во Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 39/74), сојузниот секретар за внатрешни работи донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЗАБРАНА НА ВНЕСУВАЊЕТО И РАСТУРАЊЕТО НА ВЕСНИКОТ „KURIER“

Се забранува внесувањето во Југославија и растурањето на весникот „Kurier“, број 33 од 2 фев-

руари 1976 година, што излегува на германски јазик во Виена Австрија.

Бр. 650-1-2/201
26 февруари 1976 година
Белград

Заменик-сојузен секретар
за внатрешни работи,
Драшко Јуришиќ, с. р.

151.

Врз основа на член 59 став 1 во врска со член 13 од Законот за внесувањето и растурањето на странски средства за масовно комуницирање и за странската информативна дејност во Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 39/74), сојузниот секретар за внатрешни работи донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЗАБРАНА НА ВНЕСУВАЊЕТО И РАСТУРАЊЕТО НА ВЕСНИКОТ „DIE WELT“

Се забранува внесувањето во Југославија и растурањето на весникот „Die Welt“, број 26 од 31 јануари 1976 година, што излегува на германски јазик во Хамбург, Сојузна Република Германија.

Бр. 650-1-22/408
26 февруари 1976 година
Белград

Заменик-сојузен секретар
за внатрешни работи,
Драшко Јуришиќ, с. р.

152.

Врз основа на член 59 став 1 во врска со член 13 од Законот за внесувањето и растурањето на странски средства за масовно комуницирање и за странската информативна дејност во Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 39/74), сојузниот секретар за внатрешни работи донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ЗАБРАНА НА ВНЕСУВАЊЕТО И РАСТУРАЊЕТО НА ВЕСНИКОТ „INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE“

Се забранува внесувањето во Југославија и растурањето на весникот „International Herald Tribune“, број 28926 од 27 јануари 1976 година, што излегува на англиски јазик во Париз, Франција.

Бр. 650-1-5/413
26 февруари 1976 година
Белград

Заменик-сојузен секретар
за внатрешни работи,
Драшко Јуришиќ, с. р.

153.

Врз основа на чл. 16, 20 и 62 точка 2 од Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/72 и 36/75) и член 86 став 3 од Законот за банките и за кредитното и банкарското работење („Службен лист на СФРЈ“, бр. 58/71, 71/72, 40/73 и 59/73), Советот на гувернерите донесува

О Д Л У К А

ЗА МИНИМАЛНАТА РЕЗЕРВА НА ЛИКВИДНИТЕ СРЕДСТВА НА ДЕЛОВНИТЕ БАНКИ

1. Заради обезбедување на минималната ликвидност во своето работање, деловните банки се должни во парични средства и во средства на благајничките записи на Народната банка на Југославија да држат секојдневно минимум резерви на ликвидни средства, и тоа:

1) во парични средства — сметајќи во просек за изминатите 30 дена, во височина од најмалку 2% од вкупните краткорочни извори на средствата, според книговодствената состојба на крајот на месецот што му претходи на тој период;

2) во благајнички записи на Народната банка на Југославија — во височина од 2% од вкупните краткорочни извори на средствата на 31 јануари 1976 година.

2. Како деловна банка, во смисла на оваа одлука, се смета и деловната единица на банка што, согласно со мерките за спроведување на кредитно-монетарната политика за тековната година, ги исполнува условите самостојно, од свое име и за своја сметка, во смисла на член 25 од Законот за банките и за кредитното и банкарското работење, да воспоставува односи со Народната банка на Југославија, со народните банки на републиките и со народните банки на автономните покраини.

3. Како парични средства на деловната банка од точка 1 под 1 од оваа одлука се сметаат средствата на деловната банка што таа ги држи на своите сметки кај Службата на општественото книговодство, и тоа на жиро-сметката за кредитно работење и на сметката на паричните средства на резервниот фонд, вклучувајќи ги и здружените парични средства на резервниот фонд, како и средствата што банката ги држи во каса во вид на готовина за функционално работење и во вид на чекови во странска валута.

Просекот на паричните средства за периодот од изминатите 30 дена, во смисла на точка 1 под 1 на оваа одлука, се пресметува со собирање на дневните состојби на паричните средства од став 1 на оваа точка и со делење на добиениот збир со 30.

4. Како вкупни краткорочни извори на средства, во смисла на точка 1 од оваа одлука, се смета вкупната состојба на тие средства искажана во билансот на деловната банка намалена за износот на средствата од добиените кредити во земјата, за износот на обврските на банката спрема странство и за износот на другата пасива искажана во тој биланс.

5. Банките се должни десетдневно, кон крајот на календарската декада, да составуваат и да поднесуваат до народната банка на републиката, односно народната банка на автономната покраина пресметка за минималната резерва на ликвидни средства за изминатиот период од 30 дена.

6. По исклучок од одредбата на точка 1 под 2 на оваа одлука, деловните банки во периодот од денот на влегувањето во сила на оваа одлука до 10 април 1976 година ќе запишуваат благајнички записи на Народната банка на Југославија најмалку во височина од 50% од разликата помеѓу износот што претставува обврска од точка 1 под 2 на оваа одлука и износот на благајничките записи на На-

родната банка на Југославија запишани до денот на влегувањето во сила на оваа одлука. Остатокот на обврската до износот од таа одредба деловните банки ќе го запишуваат постепено по тој рок, а најдоцна до 30 јуни 1976 година.

7. Прва пресметка според точка 5 на оваа одлука деловните банки ќе состават за периодот од денот на влегувањето во сила на оваа одлука до 31 март 1976 година, и со таа пресметка ќе ги опфатат посебно средствата од точка 1 под 2 на оваа одлука во височина на запишаните благајнички записи на Народната банка на Југославија од точка 6 на оваа одлука и посебно средствата од точка 1 под 1 на оваа одлука.

8. Со денот на влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за минималната ликвидност на деловните банки и за структурата на нивните пласмани според роковите на втасаноста („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/73, 60/73, 28/74, 46/74 и 12/75), освен одредбите со кои е регулирана минималната ликвидност на деловните банки, што престануваат да важат во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на оваа одлука.

9. Технички упатства за спроведување на оваа одлука дава Народната банка на Југославија.

10. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

О. бр. 15

9 март 1976 година
Белград

Претседател
на Советот на гувернерите,
гувернер
на Народната банка на
Југославија,
Бранислав Чолановиќ, с. р.

154.

Врз основа на чл. 16, 20 и 62 точка 2 од Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/72 и 36/75) и член 86 став 3 од Законот за банките и за кредитното и банкарското работење („Службен лист на СФРЈ“, бр. 58/71, 71/72, 40/73 и 59/73), Советот на гувернерите донесува

О Д Л У К А

ЗА СТРУКТУРАТА НА ПЛАСМАНИТЕ НА ДЕЛОВНИТЕ БАНКИ СПОРЕД РОКОВИТЕ НА ВТАСАНОСТА

1. Заради усогласување на рочноста на пласманите и на изворите на нивните средства според роковите на втасаноста деловните банки се должни од вкупните краткорочни извори на средствата најмалку 35% да користат за давање краткорочни кредити за обртни средства и други пласмани, со рок за враќање до 2 години, а најмалку 20% за давање кредити на организациите на здружен труд за повремено вложувања во обртни средства, со рок за враќање до 3 месеци.

2. Како деловна банка, во смисла на оваа одлука, се смета и деловната единица на банката што, согласно со мерките за спроведување на кредитно-монетарната политика за тековната година, ги исполнува условите самостојно, од свое име и за своја сметка, во смисла на член 25 од Законот за банките и за кредитното и банкарското работење, да воспоставува односи со Народната банка на Југославија, со народните банки на републиките и со народните банки на автономните покраини.

3. Како краткорочни кредити за обртни средства со рок за враќање до 2 години, односно до 3 месеци се сметаат, во смисла на точка 1 од оваа од-

лука, и кредитите дадени за производство и за залихи на земјоделски производи врз основа на кои деловните банки користат кредити од средствата на примарната емисија кај Народната банка на Југославија, односно кај народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини, како и кредитите за производство на станова за пазарот, без оглед на предвидениот рок за враќање на тие кредити.

4. Технички упатства за спроведувањето на оваа одлука дава Народната банка на Југославија

5. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

О. бр. 16

9 март 1976 година
Белград

Претседател
на Советот на гувернерите,
гувернер
на Народната банка на
Југославија,
Бранислав Чолановиќ, с. р.

155.

Врз основа на член 17 став 3 и член 62 точка 2 од Законот за народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/72 и 36/75), во врска со одредбите на точка 3.3.6.3. од Резолуцијата за заедничката политика на економскиот и социјалниот развој на Југославија во 1976 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 60/75) и точка 9 од Основите на заедничката кредитно-монетарна политика во 1976 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 10/76), Советот на гувернерите донесува

О Д Л У К А

ЗА КРЕДИТОТ ЗА ТЕКОВНАТА ЛИКВИДНОСТ ОД СРЕДСТВАТА НА ПРИМАРНАТА ЕМИСИЈА ВО 1976 ГОДИНА

1. Деловните банки можат во 1976 година да користат кредити за тековна ликвидност од средствата на примарната емисија кај Народната банка на Југославија, преку народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини, до височината и под условите што се предвидени со оваа одлука.

2. Кредитите од точка 1 на оваа одлука можат да ги користат деловните банки што ги исполнуваат пропишаните услови на кредитната способност и што во својата деловна политика се придржуваат кон самоуправните спогодби и општествените договори за политиката на формирањето и пласирањето на средствата на банките, како и кон спогодбите и договорите за каматните стапки што банките можат да ги договорат во своето работење.

3. Како деловна банка, во смисла на оваа одлука, се смета и деловната единица на банката што, согласно со мерките за спроведување на кредитно-монетарната политика за тековната година, ги исполнува условите самостојно, од свое име и за своја сметка, во смисла на член 25 од Законот за банките и за кредитното и банкарското работење („Службен лист на СФРЈ“, бр. 58/71, 71/72, 40/73 и 59/73), да воспоставува односи со Народната банка на Југославија, со народните банки на републиките и со народните банки на автономните покраини.

4. Деловните банки можат привремено, а најдолго 10 работни денови во месецот, да користат кредити за тековна ликвидност, и тоа:

1) врз основа на благајнички записи на Народната банка на Југославија — до износот на номиналната вредност на тие записи;

2) врз основа на обврзници на Федерацијата издадени во смисла на Законот за издавање обврзници на Федерацијата во 1975 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 66/74 и 60/75) — до височината од 50% од номиналната вредност на тие обврзници;

3) врз основа на обврзниците на Федерацијата издадени во смисла на Законот за утврдување на вкупниот обем на расходите на буџетот на Федерацијата за 1976 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 60/75) врз основа на кои деловните банки им дале кредити на организациите на здружен труд за намените од тој закон — до височината од 25% од износот на дадените кредити врз подлога на тие обврзници;

4) врз основа на обврзниците на Федерацијата издадени во смисла на Законот за регулирање на обврските на Федерацијата по основ на курсните разлики („Службен лист на СФРЈ“, бр. 39/72, 71/72, 12/73 и 71/73) — до височината од 25% од номиналниот износ на обврзниците што втасуваат во рок до една година од денот на користењето на кредитите;

5) врз основа на обврзници на републиките и автономните покраини, како и на обврзници во поглед на кои републиките, односно автономните покраини со закон презеле обврска да ги амортизираат — до височината од 50% од номиналниот износ на обврзниците што втасуваат во рок од 6 месеци од денот на користењето на кредитите.

5. Деловните банки можат да користат и бескаматен кредит за тековна ликвидност врз основа на дадените бескаматни краткорочни позајмици на овластените менувачи за вршење на менувачки работи, ако своето работење со лоро-чекови и со ефективна странска валута го вршат во согласност со важечките прописи.

6. Технички упатства за спроведувањето на оваа одлука дава Народната банка на Југославија.

7. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

О. бр. 18
9 март 1976 година
Белград

Претседател на Советот на
губернерите,
губернер
на Народната банка на
Југославија,
Бранислав Чолановиќ, с. р.

156.

Врз основа на член 2 став 1 од Деловникот за работата на Управниот одбор на Фондот на Федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини, Управниот одбор на Фондот на Федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини, донесува

О Д Л У К А

ЗА УСТАНОВУВАЊЕ НА ПЛАКЕТА И БЛАГОДАРНИЦА НА ФОНДОТ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ЗА КРЕДИТИРАЊЕ НА ПОБРЗИОТ РАЗВОЈ НА СТОПАНСКИ НЕДОВОЛНО РАЗВИЕНИТЕ РЕПУБЛИКИ И АВТОНОМНИ ПОКРАИНИ

1. Се установува плакета на Фондот на Федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини (во натамошниот текст: Плакета на Фондот), и благодарница на Фондот на Федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини (во натамошниот текст: Благодарница на Фондот).

2. Ликовното решение на Плакетата на Фондот и на Благодарницата на Фондот го утврдува Управниот одбор на Фондот на Федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини (во натамошниот текст: Управниот одбор на Фондот).

3. Со Плакетата на Фондот се доделува и диплома.

4. Плакетата на Фондот и Благодарницата на Фондот се доделуваат со одлука на Управниот одбор на Фондот врз основа на посебен правилник, со кој се утврдуваат условите под кои се доделуваат Плакетата на Фондот и Благодарницата на Фондот и бројот на тие плакети и благодарници што се доделуваат во текот на една година.

Правилникот за доделување на Плакетата на Фондот и на Благодарницата на Фондот го донесува Управниот одбор на Фондот.

5. Плакетата на Фондот и Благодарницата на Фондот се доделуваат еднаш годишно.

За десетгодишнината на Фондот, во текот на 1976 година, ќе се додлат дваесет Плакети на Фондот и триесет Благодарници на Фондот.

6. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 56/1-76
23 февруари 1976 година
Белград

Претседател
на Управниот одбор на
Фондот,
Директор на Фондот,
д-р Зеки Есџулаху, с. р. инж. Вајо Скенџиќ, с. р.

У К А З И

Врз основа на член 337 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателот на Републиката донесува

У К А З

ЗА ОТПОВИК ОД ДОЛЖНОСТА ИЗВОНРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА ВО РЕПУБЛИКА ГВАЈАНА И ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ ИЗВОНРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА ВО РЕПУБЛИКА ГВАЈАНА

I

Се отповикува
Лазар Мојсов од должноста извонреден и ополномоштен амбасадор на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Република Гвајана.

II

Се назначува
Милан Зупан, ополномоштен министер во Сојузниот секретаријат за надворешни работи, за извонреден и ополномоштен амбасадор на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Република Гвајана.

III

Сојузниот секретар за надворешни работи ќе го изврши овој указ

IV

Овој указ влегува во сила веднаш.

У бр. 5
12 февруари 1976 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Врз основа на член 337 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателот на Републиката донесува

УКАЗ

ЗА ОТПОВИК ОД ДОЛЖНОСТА ИЗВОНРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА ВО ЈАМАЈКА И ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ ИЗВОНРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА ВО ЈАМАЈКА

I

Се отповикува

Лазар Мојсов од должноста извонреден и ополномоштен амбасадор на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Јамајка.

II

Се назначува

Милан Зупан, извонреден и ополномоштен амбасадор на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Република Гвајана, за извонреден и ополномоштен амбасадор на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Јамајка, со седиште во Џорџтаун.

III

Сојузниот секретар за надворешни работи ќе го изврши овој указ.

IV

Овој указ влегува во сила веднаш.

У бр. 6

12 февруари 1976 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

Врз основа на член 337 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателот на Републиката донесува

УКАЗ

ЗА НАЗНАЧУВАЊЕ ИЗВОНРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА ВО ТРИНИДАД И ТОБАГО

I

Се назначува

Милан Зупан, извонреден и ополномоштен амбасадор на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Република Гвајана, за извонреден и ополномоштен амбасадор на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во Тринидад и Тобаго, со седиште во Џорџтаун.

II

Сојузниот секретар за надворешни работи ќе го изврши овој указ.

III

Овој указ влегува во сила веднаш.

У бр. 7

12 февруари 1976 година
Белград

Претседател
на Републиката,
Јосип Броз Тито, с. р.

ОДЛИКУВАЊА

УКАЗ

**ПРЕТСЕДАТЕЛОТ
НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА**

врз основа на член 337 точка 4 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и член 4 од Законот за одликувањата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија одлучува да се одликуваат:

— за извонредни заслуги во развивањето и зацврстувањето на мирољубивата соработка и пријателските односи помеѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Република Португалија

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА СВЕЗДА СО ЛЕНТА

Ernesto Melo Antunes, член на Советот на Револуцијата и министер за надворешни работи;

Бригаден генерал Pedro Julio Pezarat Correira, член на Советот на Револуцијата;

Капетан Rodrigo Manuel Sousa E Castro, член на Советот на Револуцијата;

— за заслуги во развивањето и зацврстувањето на мирољубивата соработка и пријателските односи помеѓу Социјалистичка Федеративна Република Југославија и Република Португалија

СО ОРДЕН НА ЈУГОСЛОВЕНСКОТО ЗНАМЕ СО ЛЕНТА

Амбасадор Tomas Mello Breuner Andresen, генерален секретар на Министерството за надворешни работи;

Francisko Ramos Da Costa, амбасадор на Република Португалија во Социјалистичка Федеративна Република Југославија;

генерал Fernando Fontes Pereira De Melo, шеф на Воената куќа на Претседателството на Републиката

Jose Medeiros Ferreira, државен секретар во Министерството за надворешни работи;

Rui Machete, државен секретар во Министерството за надворешни работи;

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКАТА СВЕЗДА СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Мајор Velez Caldas, шеф на Кабинетот на претседателот на Републиката;

Ruy De Brito E Cunha, шеф на Државниот протокол;

СО ОРДЕН НА ЈУГОСЛОВЕНСКОТО ЗНАМЕ СО ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ

Sergio Sacadura Cabral помошник-генерален директор за политички прашања;

Silva Marques, генерален директор за стопански прашања;

Мајор Carlos Alberto Goncalves Da Costa, шеф на Кабинетот на министерот за надворешни работи;

СО ОРДЕН ЈУГОСЛОВЕНСКА СВЕЗДА НА ГЕРДАН

Страна

мајор Serafim Silveira Pinheiro, ађутант на председателот на Републиката;
 мајор Carlos Gomes, ађутант на Претседателот на Републиката;
 мајор Antonio Jao Soares, член на Кабинетот на Претседателот на Републиката;
 мајор Jose Antonio Teixeira De Aguilar, член на Кабинетот на Претседателот на Републиката;

СО ОРДЕН НА ЈУГОСЛОВЕНСКОТО ЗНАМЕ СО ЗЛАТНА СВЕЗДА НА ГЕРДАН

Maria do Rosario Voleu, член на Кабинетот на министерот за надворешни работи;
 Jose Duarte Serra, секретар на Амбасадата на Република Португалија во Социјалистичка Федеративна Република Југославија;

СО ОРДЕН НА ЈУГОСЛОВЕНСКОТО ЗНАМЕ СО ЗЛАТНА СВЕЗДА

dr Eduardo Mota, лекар на Претседателот на Република Португалија;

СО ОРДЕН НА ЈУГОСЛОВЕНСКОТО ЗНАМЕ СО СРЕБРЕНА СВЕЗДА

Vera Fernandes, секретар на Државниот протокол;
 Henriques Da Silva, секретар на Службата за информации на Министерството за надворешни работи;
 Joao Palmiro, функционер во Министерството за информации;
 Jose Serrano, функционер во Министерството за информации.

Бр. 149
 22 октомври 1975 година
 Белград

Претседател
 на Републиката,
 Јосип Броз Тито, с. р.

СОДРЖИНА:

	Страна
132. Уредба за измена на Уредбата за изда- тоците за патни и други трошоци што на сојузните органи на управата им се при- знаваат во материјални трошоци — — —	273
133. Одлука за начинот и условите за корис- тење средства за финансирање на ин- вестиционите работи во долината на ре- ката Бели Дрим — — — — —	273
134. Решение за утврдување на девизната квота на републиките и автономните по- краини за 1976 година од девизните доз- наки на работниците и иселениците от- купени во 1975 година — — — — —	273
135. Решение за ослободување во СР Босна и Херцеговина на општествено-политичките заедници и нивните органи и организа- ции, на фондовите и другите корисници на општествени средства од обврската за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроиз- водни инвестиции — — — — —	274
136. Решение за ослободување од обврската за полагање депозит на определени ор- ганизации на здружен труд во СР Хр- ватска при инвестициони вложувања во објекти на комуналното стопанство — — —	274
137. Решение за ослободување од обврската за полагање депозит при определени ин- вестициони вложувања во нестопански и непроизводни инвестиции во СР Србија — — —	275
138. Решение за ослободување од обврската за полагање депозит при инвестициони вложувања во нестопански и непроиз- водни инвестиции на општествено-поли- тичките заедници и самоуправниите ин- тересни заедници од областа на опште- ствените дејности во СР Словенија — — —	276
139. Правилник за техничките нормативи за изградба на засолништа — — — — —	277
140. Правилник за измени и дополнења на Правилникот за содржината на одделни позиции во билансите на организациите на здружениот труд — — — — —	298
141. Правилник за минималните услови во поглед на хигиенската исправност на диеталните намирници — — — — —	299
142. Правилник за условите и начинот на ископување и пренесување на мртвоти — — —	304
143. Наредба за измена на Наредбата за по- дадоците во извештаите за работењето на претпријатијата во странство — — — — —	305
144. Наредба за утврдување на основата за определување на борчкиот додаток во 1976 година — — — — —	306
145. Наредба за утврдување на просечниот месечен личен доход во Југославија за 1975 година — — — — —	306
146. Наредба за утврдување на просечниот месечен личен доход во Југославија за 1975 година — — — — —	306
147. Наредба за утврдување на просечниот месечен личен доход во Југославија за 1975 година — — — — —	306
148. Наредба за утврдување на износот на личната и семејната инвалиднина и ор- топедскиот додаток во 1976 година — — —	307
149. Наредба за утврдување на износот на додатокот за нега и помош од страна на друго лице во 1976 година — — — — —	307
150. Решение за забрана на внесувањето и растурањето на весникот „Kurier“ — — —	307
151. Решение за забрана на внесувањето и растурањето на весникот „Die Welt“ — — —	308
152. Решение за забрана на внесувањето и растурањето на весникот „International Herald Tribune“ — — — — —	308
153. Одлука за минималната резерва на лик- видните средства на деловните банки — — —	308
154. Одлука за структурата на пласманите на деловните банки според роковите на втасаноста — — — — —	309
155. Одлука за кредитот за тековната лик- видност од средствата на примарната емисија во 1976 година — — — — —	309
156. Одлука за установување на плакета и благодарница на Фондот на федерација- та за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените ре- публики и автономни покраини — — —	310
Уџази — — — — —	310
Одликувања — — — — —	311
Меѓународни договори — — — — —	241